

**Finansijski izvještaji
za godinu koja se
završava 31. decembra
2018. godine pripremljeni
u skladu sa MSFI i
Izvještaj nezavisnog
revizora**

MF Banka a.d.

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 - 4
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha	5
Bilans stanja	6
Izveštaj o promjenama u kapitalu	7
Bilans tokova gotovine	8
Napomene uz finansijske izvještaje	9 – 67

Izvještaj nezavisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294

F +387 51 211 501

E office@grantthornton.ba

www.grantthornton.ba

Nadzornom odboru i akcionarima MF banke a.d. Banja Luka

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja akcionarskog društva MF Banke a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Banka"), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2018. godine, i izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na navedeni datum, uključujući i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju u svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2018. godine i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za godinu koja je tada završila u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MrevS). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljno opisane u našem izvještaju u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo u odnosu na Banku u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeks), i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Ova pitanja su obrađena u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini, kao i u formiranju našeg mišljenja o njima i mi ne izražavamo posebno mišljenje o ovim pitanjima.

Ključna pitanja revizije	Revizijski pristup
Aдекватnost ispravke vrijednosti za kreditne gubitke Kao što je navedeno u napomeni 15 vrijednost datih kredita iskazana je u bruto iznosu od 302.042 hiljade BAM, odnosno neto vrijednosti u iznosu od 274.085 hiljade BAM i ispravkom vrijednosti kredita plasiranih komitentima u iznosu od 27.957 hiljada BAM (napomena 11). Ovo je ključno pitanje jer uključuje procjenu Banke u određivanju ispravke vrijednosti za kreditne gubitke Banke. Banka od 01. januara 2018. godine primjenjuje Međunarodni standard finansijskog izvještavanja – MSFI 9, što je za rezultat imalo priznavanje troškova umanjenja vrijednosti potraživanja po kreditima onda kada se gubici očekuju, a ne u trenutku kada su već nastali. Banka je usvojila i primjenjuje Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u skladu sa zahtjevima MSFI 9, koja je detaljno opisana u Napomeni 4.	Na osnovu procjene rizika, testirali smo troškove obezvređenja kredita i primjenu Metodologije, kao i pretpostavke koje su korištene za izradu metodologije. Procijenili smo i testirali dizajn, implementaciju i operativnu efikasnost ključnih kontrola za identifikaciju izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika. Procijenili smo i testirali kriterijume za faze (Stage-ove) u koje se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja. Na bazi uzorka provjerili smo obračun koji je Banka izvršila za umanjenje vrijednosti za kredite koji su obezvrijeđeni na grupnoj osnovi. Na bazi uzorka testirali smo pojedinačno značajne kreditne izloženosti kako bismo procijenili rezervisanja za gubitke po kreditima gdje je vršena individualna ispravka vrijednosti. Provjerili smo kriterije koji su bili osnov za određivanje da li je obezvređenje nastalo i da li su postojali uslovi za izračun na individualnoj osnovi. Na uzorku koji je testiran potvrdili smo kriterijume koje su bili osnov za individualnu ispravku vrijednosti, odnosno potvrdili smo da su promjene koje su nastale kod dužnika, adekvatno procijenjene. Razmatrali smo pretpostavke uprave, uključujući procjene budućih novčanih tokova, procjenu vrijednosti pripadajućih kolaterala i procjene nadoknadivosti istih. Procijenili smo modele koji se koriste, razumnost pretpostavki, te potpunost i tačnost podataka koje je Banka koristila za procjenu ispravki vrijednosti po kreditima koji imaju slične karakteristike u pogledu kreditnog rizika. Na osnovu sprovedenih revizorskih procedura uvjerali smo se da je Metodologija koju Banka primjenjuje za procjenu rezervisanja za kreditne gubitke, adekvatna i da se dosljedno primjenjuje.

Odgovornosti Uprave i Nadzornog odbora za finansijske izvještaje

Uprava Banke je odgovorna za sastavljanje i fer prikazivanje finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava Banke utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed pronevjere ili greške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako menadžment ili namjerava likvidirati Banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovila Banka.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

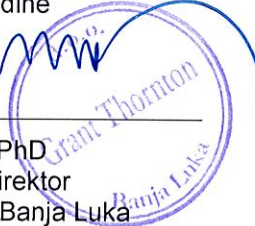
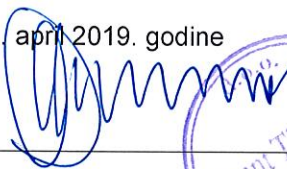
- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa Nadzornim odborom u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Takođe obezbjeđujemo Nadzornom odboru izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtijeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koje se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i, gdje je to primjenljivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih Nadzornom odboru, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i, shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuju javno objelodanjivanje u vezi sa pitanjem ili, kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, odlučimo da pitanje ne bi trebalo da se saopšti u našem izvještaju zbog toga što se u razumnoj mjeri može očekivati da negativne posljedice saopštavanja prevaziđu korist za javni interes od saopštavanja tog pitanja.

Banja Luka, 10. aprila 2019. godine

Aleksandar Džombić, PhD
Managing Partner – Direktor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Nevena Milinković
Ovlašćeni revizor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

IZVJEŠTAJ O DOBITKU I GUBITKU I OSTALOM UKUPNOM REZULTATU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2018.
(U hiljadama BAM)

	Napomena	Godina koja se završava 31. decembra 2018.	Godina koja se završava 31. decembra 2017.
Prihodi po osnovu kamata	6	28.054	26.340
Rashodi po osnovu kamata	7	(6.300)	(6.486)
Neto prihod po osnovu kamata		21.754	19.854
Prihodi po osnovu naknada i provizija	8	5.068	4.127
Rashodi po osnovu naknada i provizija	9	(1.138)	(848)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		3.930	3.279
Ostali prihodi poslovanja	10	897	569
Ostali rashodi poslovanja	11	(13.188)	(10.737)
Kursne razlike, neto		31	(53)
Rezervisanja za potencijalne gubitke, neto	12	(7.297)	(8.030)
Dobitak iz poslovanja prije oporezivanja		6.127	4.882
Porez na dobit	13	(901)	(619)
Neto dobitak tekuće godine		5.226	4.263
Ostali ukupni rezultat		-	-
Ukupan rezultat za obračunski period		5.226	4.263
Zarada po akciji:			
- Obična zarada po akciji (u BAM)	24	11,15	10,00

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Priloženi finansijski izvještaji su usvojeni od strane Uprave Banke dana 22. februara 2019. godine.

Potpisano u ime MF banke a.d. Banja Luka:

Bojan Luburić
Predsjednik Uprave

Radana Štrkić
Rukovodilac Sektora računovodstva
izvještavanja i finansijskog kontrolinga

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU
Na dan 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama BAM)

	Napomene	31. decembar 2018.	31. decembar 2017. <i>Korigovano</i>
AKTIVA			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	14	109.920	43.698
Sredstva kod drugih banaka	15	8.349	1.872
Plasmani drugim bankama		131	-
Kredit plasirani komitentima	16	274.880	245.072
Nekretnine i oprema	17	2.249	6.290
Nematerijalna ulaganja	17	236	125
Investiciona ulaganja	17.1	4.672	-
Ostala aktiva	18	2.796	2.762
Ukupna aktiva		403.233	299.819
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti komitenata	19	319.442	219.129
Obaveze po kreditima	20	16.916	18.446
Subordinirani dug	21	6.958	6.964
Ostala pasiva	22	4.074	3.359
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	12b)	237	169
<i>Ukupne obaveze</i>		<i>347.627</i>	<i>248.067</i>
Kapital			
Akcijski kapital	23	46.841	46.841
Emisiona premija		83	83
Rezerve kapitala	23	238	25
Nedostajuća rezerve za kreditne gubitke		-	62
Akumulirana dobit/(gubitak)		3.218	478
Dobitak tekućeg perioda		5.226	4.263
<i>Ukupan kapital</i>		<i>55.606</i>	<i>51.752</i>
Ukupna pasiva		403.233	299.819
Potencijalne i ugovorene obaveze	25	41.715	27.609

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2018.
(U hiljadama BAM)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Emisiona premija</u>	<u>Rezerve kapitala</u>	<u>Akumulirani dobitak/ (gubitak)</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje 1. januar 2017. godine	40.841	-	-	565	41.406
Nova emisija akcija	6.000	83	-	-	6.083
Izdavanje rezervi na teret akumulirane dobiti	-	-	25	(25)	-
Neto dobitak tekućeg perioda	-	-	-	4.263	4.263
Ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-
Ukupna rezultat za obračunski period	-	-	-	4.263	4.263
Stanje 31. decembar 2017. godine	46.841	83	25	4.803	51.752
Efekti primjene MSFI 9	-	-	-	(1.372)	(1.372)
Ponovo iskazano stanje 1. januar 2018. godine	46.841	83	25	3.431	50.380
Izdavanje rezervi na teret akumulirane dobiti	-	-	213	(213)	-
Neto dobitak tekućeg perioda	-	-	-	5.226	5.226
Ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-
Ukupna rezultat za obračunski period	-	-	-	5.226	5.226
Stanje 31. decembar 2018. godine	46.841	83	238	8.444	55.606

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

Za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama BAM)

	Godina koja se završava	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:		
Prilivi od kamata	27.727	26.341
Prilivi od naknada i provizija	3.994	3.337
Prilivi po osnovu naplate otpisanih potraživanja	514	-
Odlivi po osnovu kamata	(5.548)	(7.047)
Odlivi od naknada i provizija	(379)	(243)
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim i dobavljačima	(11.790)	(11.186)
<i>Neto tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<u>14.518</u>	<u>11.202</u>
Promjene na poslovnim sredstvima i obavezama:		
Neto povećanje kredita plasiranih komitentima	(37.395)	(39.486)
Plasmani drugim bankama	(131)	-
Plaćen porez na dobit	(775)	(684)
Neto povećanje depozita banaka	7.012	-
Neto povećanje depozita komitenata	92.640	17.542
<i>Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<u>75.869</u>	<u>(11.426)</u>
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:		
Nabavka nematerijalnih sredstava	(171)	(39)
Nabavka osnovnih sredstava	(1.243)	(656)
Kupovina drugih ulaganja	(49)	-
<i>Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja</i>	<u>(1.463)</u>	<u>(695)</u>
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:		
Primici od dokapitalizacije	-	6.083
Uzete obaveze po kreditima	3.010	6.856
Povrat obaveza po kreditima	(4.536)	(6.603)
<i>Neto (odliv)/priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti</i>	<u>(1.526)</u>	<u>6.336</u>
Neto povećanje/(smanjenje) novčanih sredstava	<u>72.880</u>	<u>(5.785)</u>
Efekti promjene deviznog kursa	31	(53)
Efekti promjene ispravke vrijednosti	(212)	-
Novčana sredstva na početku godine	<u>45.570</u>	<u>51.408</u>
Novčana sredstva na kraju godine	<u>118.269</u>	<u>45.570</u>
Novčana sredstva se sastoje od sljedećih pozicija:		
-Novčana sredstva i sredstva kod Centralne Banke	109.920	43.698
- Sredstva kod drugih banaka	8.349	1.872
	<u>118.269</u>	<u>45.570</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OSNIVANJE I POSLOVNA POLITIKA BANKE

MF banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: "Banka") je osnovana 12. juna 2007. godine i to pod nazivom IEFK BANKA A.D. BANJA LUKA.

U postupku registracije Banke za vršenje osnovnih djelatnosti ispunjeni su svi uslovi koji su zahtijevani od strane regulatornih organa. Agencija za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: "ABRS" ili "Agencija") je svojim Rješenjem broj 03-231-11/2007 od 11. maja 2007. godine izdala dozvolu za rad i osnivanje Banke, dok je Rješenjem broj 03-657-4/2007 od 12. jula 2007. godine izdala dozvolu Banci za obavljanje međubankarskih platnih transakcija.

Na Skupštini akcionara održanoj 6. aprila 2010. godine prethodni akcionari Banke su donijeli odluku o prodaji 100% kapitala Banke (napomena 22. nakon čega su potpisali Ugovor o kupoprodaji kapitala dana 8. jula 2010. godine, od kada većinski akcionar Banke postaje MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka, kada i preuzima upravljanje i kontrolu nad Bankom.

Na osnovu odluke novih akcionara Banke i rješenja nadležnog suda u Banjoj Luci od 26. novembra 2010. godine, Banka mijenja naziv u MF banka a.d., Banja Luka.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje platnog prometa, kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i. u skladu sa propisima Republike Srpske. dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Sjedište Banke je u Banjoj Luci, ulica Aleja Svetog Save 61. Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima filijale u Banjoj Luci, Gradišci, Derventi, Brčkom, Bijeljini, Doboju, Prijedoru, Istočnom Sarajevu, Tuzli, Bihaću, Cazinu, Gradačcu i Ilidži, te ekspoziture u Banja Luci, Laktašima, Zvorniku, Novom Gradu, Prnjavoru, Tesliću, Palama, Živinicama, Gračanici i Novom Gradu Srajevo.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je imala 213 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 193 zaposlenih).

Organi upravljanja i nadzor Bankom su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Članove Nadzornog odbora imenuje Skupština Banke. Banku zastupa i predstavlja predsjednik Uprave.

Banka je formirala Kreditne odbore i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, te različite komisije.

Na dan 31. decembra 2018. godine organe upravljanja i nadzor Banke čine:

Nadzorni odbor:

- Aleksandar Kremenović, predsjednik
- Mladen Bosnić, član
- Dželila Hadžović, član
- Freider Wohrmann, nezavisni član
- Srećko Bogunović, nezavisni član

Uprava Banke:

- Sandra Lonco, predsjednik
- Dragan Đurić, član
- Bojan Luburić, član

Odbor za reviziju:

- Đurđica Dragojević, predsjednik
- Željko Pena, član
- Radmila Bjeljacić, član
- Sanja Brkić, član
- Mira Cvijan, član

Članovi odbora za reviziju su nezavisni članovi.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Banke i sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“).

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), kao što je dalje opisano u računovodstvenim politikama.

Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i primljena i data sredstva.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Banka uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Banka je u propisanom roku, na način definisan Pravilnikom o sadržini i formi finansijskih izvještaja za banke i druge organizacije ("Službeni glasnik RS", broj 62/16), kao i Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca izvještaja o promjenama na kapitalu ("Službeni glasnik RS", broj 63/16) sastavilo obrasce finansijskih izvještaja.

Banka je prilikom sastavljanja bilansa tokova gotovine koristilo direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentacija

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima su izraženi u Konvertibilnim markama (BAM) koja predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2.4. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji su pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, što podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidivoj budućnosti.

2.5. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI")

(a) Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, i koji su u primjeni od 01.01.2018. godine

- MSFI 9 "Finansijski instrumenti" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- MSFI 15 "Prihodi od ugovora s kupcima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 01. januara 2018.),
- IFRIC tumačenje 22: "Transakcije u stranim valutama i avansno plaćanje naknada" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- Izmjene i dopune MSFI 15: "Prihod od ugovora sa kupcima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- Izmjene MSFI 2: "Plaćanje temeljeno na dionicama" – Klasifikacija i mjerenje plaćanja temeljenog na dionicama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- Izmjene i dopune MSFI 4 "Ugovor o osiguranju" – Primjena MSFI 9 "Finansijski instrumenti" sa MSFI 4 – "Ugovor o osiguranju" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 01. januara 2018.) ili kad se prvi put primjenjuje MSFI 9: "Finansijski instrumenti",
- Izmjene i dopune MRS 40: "Ulaganja u nekretnine" – Prenosi ulaganja u nekretnine (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2014. – 2016. – Izmjene i dopune MSFI 1: "Prva primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja" i MRS 28: "Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.5. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke u tekućem periodu, osim primjene standarda MSFI 9. Više informacija o efektima primjene MSFI 9 je dato u nastavku. Banka od 01.01.2018. godine primjenjuje Metodologiju procjene ispravke vrijednosti potraživanja u skladu sa MSFI 9 (vidjeti objelodanjivanja u napomeni 3 Promjene računovodstvenih politika).

UTICAJ PROMJENE MSFI 9 NA DAN 01.01.2018. GODINE

Sljedeća tabela daje prikaz knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine u skladu sa MRS 39 i MSFI 9, kao i uticaj primjene MSFI 9 po klasama finansijske imovine na dan 01.01.2018. godine.

Klasifikacija i mjerenje finansijske imovine

(U hiljadama BAM)

Finansijska imovina	Početna klasifikacija i mjerenje po MRS-u 39	Nova klasifikacija i mjerenje po MSFI 9	Knjigovodstvena vrijednost po MRS-u 39 na dan 31.12.2017	Knjigovodstvena vrijednost po MSFI 9 na dan 01.01.2018.	Efekat primjene MSFI 9
Kredit i potraživanja	Kredit i potraživanja - po amortizovanom trošku	Finansijska imovina po amortizovanom trošku	243.898	242.549	1.349
Ostala finansijska imovina	Kredit i potraživanja - po amortizovanom trošku	Finansijska imovina po amortizovanom trošku	45.570	45.547	23
Ukupno:			289.468	288.096	1.372

Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji još nisu u primjeni

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći Standardi i izmjene postojećih Standarda i novo tumačenje su bili izdati, ali nisu postali efektivni:

- MSFI 16 "Najmovi" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- MSFI 17 "Ugovori o osiguranju" na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- IFRIC 23: "Neizvjesnost u pogledu postupanja sa porezom na dobit" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene MSFI 9: "Finansijski instrumenti - Karakteristike prijevremene otplate sa negativnom naknadom (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene MSFI 10: "Konsolidovani finansijski izvještaji" i MRS 28: "Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate" – Prodaja ili kompenzacija imovine između investitora i njegovog pridruženog društva ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu za godišnje periode treba biti određen,
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI za 2015.-2017. – na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 01. januara 2019.),
- Izmjene MRS 19: "Primanja zaposlenih - Izmjene, ograničenja ili izmirenja plana" (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene odredbi konceptualnog okvira u MSFI standardima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2020. godine)
- Izmjene MSFI 3: "Poslovne kombinacije" - Definicija biznisa (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine),

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.5. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

Banka je odlučila da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenja prije prije nego oni stupe na snagu. U nastavku je detaljan opis efekat primjene MSFI 16 na dan 1. januara 2019. godine.

Efekti prve primjene MSFI 16 – Lizing

MSFI 16 primjenjivaće se od ili nakon 1. januara 2019. godine, Standardom je definisano početno priznavanje, odmjeraivanje i objelodanjivanje lizinga za obe strane u ugovoru, odnosno za kupca („zajmoprimca“) i za dobavljača („zajmodavca“). Ključna promjena koju donosi MSFI 16 je ukidanje podjele na finansijski i operativni zakup kod zajmoprimca, te priznavanje zakupa po principu „imovine sa pravom korištenja“. Standard zahtijeva od zajmoprimca da sva sredstva sa pravom korištenja prizna kao osnovno sredstvo i obavezu u bilansu stanja, osim ako je period zakupa 12 mjeseci ili kraći ili ako sredstvo ima zanemarljivu vrijednost, što ima za cilj da poboljša kvalitet finansijskog izvještavanja i uporedivnost finansijskih izvještaja zajmoprimca.

Zajmoprimac treba na početku korištenja ugovora da procijeni da li ugovor, ili dio ugovora, predstavlja lizing. Ugovor ili dio ugovora predstavlja lizing ako se ugovorom prenosi pravo na kontrolu upotrebe identifikovanog sredstva u određenom periodu u zamjenu za naknadu. Kontrola je prenijeta kada zajmoprimac ima pravo da upravlja korišćenjem identifikovanog sredstva i da ostvari ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva.

Banka će od 01. januara 2019. godine definisati jedinstveni model računovodstvenog obuhvatanja svih ugovora o lizingu. Promjene će se odraziti i na bilans stanja i na bilans uspjeha.

Prilikom prelaska na MSFI 16 moguće je izabrati sljedeće pristupe:

1. Retroaktivni pristup u okviru kog se MSFI 16 primjenjuje na svaki prethodni izvještajni period, pčemu se uporedni podaci koriguju;
2. Kumulativni catch-up pristup u okviru kog se MSFI 16 retroaktivno primjenjuje uz kumulativni efekat koji se priznaje kao korekcija na dan 1. januara 2019. godine, pri čemu se uporedni podaci ne koriguju.

Banka se opredijelila za primjenu drugog pristupa i sredstva sa pravom korištenja vrednovala je na osnovu raspoloživih podataka na dan inicijalne primjene MSFI 16. Odnosno, svoje obaveze po osnovu zakupa evidentiraće prema sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja za zakup, diskontovanih po inkrementalnoj stopi zaduživanja zajmoprimca sa datumom prve primjene standarda. Vrijednost imovine u zakupu biće iskazana u aktivu kao pravo upotrebe imovine u okviru pozicije osnovnih sredstava banka, a u pasivi će biti iskazane obaveze po zakupu.

Prema standardu MSFI 16 trošak zakupa kao pozicija u bilansu uspjeha za dugoročne zakupe i zakupe veće vrijednosti više ne postoji, već se trošak po osnovu unajmljenih sredstava priznaje kroz: amortizaciju, kamatnu stopu zaduženja i poreske obaveze. Kratkoročni zakupi (zakupi do 12 mjeseci) i zakupi male vrijednosti prikazuju se kao trošak zakupa u bilansu uspjeha.

U bilansu stanja Banka će prikazivati imovinu sa pravom korištenja odvojeno od ostale imovine i obaveze po osnovu zakupa odvojeno od ostalih obaveza. U bilansu uspjeha Banka će prikazivati rashod od kamata na obavezu po osnovu zakupa kao finansijski trošak odvojeno od troška amortizacije date imovine sa pravom korištenja. U izvještaju o novčanim tokovima Banka će prikazivati gotovinska plaćanja na ime obaveze po glavnici po osnovu zakupa u okviru finansijskih aktivnosti, gotovinska plaćanja a ime obaveze po kamati po osnovu zakupa u okviru finansijskih i poslovnih aktivnosti.

Prva primjena MSFI 16 je rezultirala evidentiranjem prava na korišćenje sredstava u iznosu od 7.969 hilj. BAM.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Prihodi i rashodi od kamata i naknada**

Prihodi i rashodi od kamata za sve finansijske instrumente, osim finansijske instrumenate klasifikovane kao raspoloživi za prodaju ili utvrđeni po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, iskazuju se po fer vrijednosti primljenih ili datih sredstava, i prezentovani su kao Prihodi ili Rashodi po osnovu kamata, odnosno Prihodi ili Rashodi po osnovu naknada i provizija, u bilansu uspjeha.

Prihod od kamata je vremenski razgraničen i priznaje se metodom efektivne kamatne stope, koja predstavlja stopu koja tačno diskontuje (svodi) procijenjene buduće novčane tokove u toku očekivanog vijeka finansijske imovine na neto nadoknadivu vrijednost te imovine prilikom inicijalnog priznavanja.

Naknade za odobravanje kredita se vremenski razgraničavaju i amortizuju u toku trajanja kredita, primjenom metode efektivne kamatne stope, i prezentovani su u okviru Prihoda od kamata.

Prihodi od kamata se priznaju isključivo za kredite i druge plasmane kod kojih ne postoje problemi u naplati, odnosno koji ne predstavljaju nekvalitetne (obezvrježene) plasmane. Obračuni potraživanja za kamate po kreditima i drugim plasmanima, kod kojih postoje problemi u naplati odnosno koji predstavljaju nekvalitetne (obezvrježene) plasmane, evidentiraju se u vanbilansnoj evidenciji, a priznaju se kao prihod perioda samo ako su naplaćeni.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu koji je važio na taj dan. Potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u Konvertibilne marke po zvaničnom kursu na dan bilansa stanja. Kursne razlike, nastale kao rezultat preračunavanja, knjižene su u korist prihoda ili na teret rashoda.

3.3. Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti i umanjeni za ispravku vrijednosti i ukupne eventualne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	Stopa (%)	Vijek trajanja (godina)
Kompjuterska oprema	25%	4
Putnički automobili	15,5%	6,5
Telefonske centrale	7%-10%	10-14,3
Građevinski objekti	1,3%	77
Namještaj	10%-12,5%	8-10
Nematerijalna ulaganja	20%	5

Rukovodstvo Banke smatra da stope amortizacije realno odražavaju način očekivanog trošenja budućih ekonomskih koristi od korišćenja opreme i nematerijalnih ulaganja.

Amortizacija sredstava započinje kada ono postane raspoloživo za korišćenje, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju koje je neophodno da sredstvo funkcioniše na način na koji to predviđa rukovodstvo Banke.

Oprema čiji je rok trajanja kraći od godinu dana ima tretman sitnog inventara i u cijelosti se otpisuje prilikom stavljanja u upotrebu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.4. Investicione nekretnine**

Investicione nekretnine su nekretnine koje Banka kao vlasnik ili korisnik finansijskog lizinga drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnina i/ili radi uvećanja kapitala, a ne radi upotrebe za pružanje usluga ili za potrebe administrativnog poslovanja.

Početno priznavanje investicione nekretnine vrši se po nabavnoj vrijednosti uvećanoj za zavisne troškove. Nakanadno mjerenje investicione nekretnine se vrši u visini nabavne vrijednosti umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	Stopa (%)	Vijek trajanja (godina)
Građevinski objekti	1,3%	77

3.5. Umanjenje vrijednosti stalne imovine

Na svaki datum izvještaja o finansijskom položaju, Banka preispituje knjigovodstvene iznose svoje opreme i nematerijalnih ulaganja da bi utvrdilo postoje li nagovještaji da je došlo do gubitaka usljed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadiivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem.

Ako nije moguće procijeniti nadoknadiivi iznos pojedinog sredstva, Banka procjenjuje nadoknadiivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadiiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo.

Ako je procijenjeni nadoknadiivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos tog sredstva (ili jedinice koja generiše novac) umanjuje do nadoknadiivog iznosa. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generiše novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadiivog iznosa tog sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu (jedinici koja generiše novac) usljed umanjenja vrijednosti. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje usljed revalorizacije.

Na dan 31. decembra 2018. godine, na osnovu procjene rukovodstva Banke, ne postoje indikacije da je vrijednost opreme, nematerijalnih ulaganja i investicionih nekretnina obezvrjeđena.

3.6. Finansijska imovina**Politika u primjeni do 1. januara 2018. godine**

Sva finansijska imovina se priznaje, odnosno prestaje se priznavati na datum trgovanja kad je kupoprodaja finansijskog sredstva definisana ugovorenim datumom isporuke finansijskog sredstva u rokovima utvrđenima prema konvencijama na predmetnom tržištu, i inicijalno je mjerena po fer vrijednosti, uključujući transakcione troškove. Finansijska imovina je klasifikovana u sljedeće kategorije: krediti i potraživanja i finansijska imovina raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od prirode i svrhe finansijske imovine i određena je u trenutku inicijalnog priznavanja.

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda obračuna amortizovanog troška finansijske imovine i raspoređivanja prihoda od kamata tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje buduća novčana primanja kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine, ili gdje je to moguće, kraćeg perioda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijska imovina (nastavak)

Politika u primjeni do 1. januara 2018. godine

Prihodi se priznaju na bazi efektivne kamate stope za dužničke instrumente, izuzev za one koji su iskazani po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju sastoji se od investicije u instrumente kapitala preduzeća i ostalih pravnih lica čije se akcije kotiraju na aktivnom tržištu i vode se po fer vrijednosti na kraju svakog izvještajnog perioda. Ulaganja za koja nije moguće realno utvrditi fer vrijednost se mjere po trošku. Dobici i gubici koji nastaju zbog promjene fer vrijednosti direktno utiču na kapital, odnosno na revalorizacione rezerve od investicija, sa izuzetkom umanjenja za imparitetne gubitke, kamate obračunate koristeći metod efektivne kamatne stope i dobit ili gubitak na monetarnu imovinu od kursnih razlika, koji se direktno priznaju u dobitak ili gubitak perioda. Kada se takva imovina prodaje, ili je izložena trajnom smanjenju vrijednosti, kumulativna dobit ili gubitak prethodno ostvaren u revalorizacionim rezervama za ulaganja je uključen u prihode i rashode perioda.

Fer vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju izraženih u stranoj valuti se određuje u toj valuti i preračunava se po važećoj kursnoj stopi na dan izvještaja o finansijskom položaju. Promjena u fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kursa i koja rezultira promjenom amortizovanog troška sredstva, priznaje se u izvještaju o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu, dok se ostale promjene priznaju kao promjene u kapitalu.

Dati krediti i potraživanja

Dati krediti i ostala potraživanja sa fiksnim ili utvrdim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu, mogu se klasifikovati kao krediti i potraživanja. Krediti i potraživanja se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjene za umanjenje vrijednosti. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope.

Za svrhe određivanja amortizovane vrijednosti, odnosno poštene vrijednosti u skladu sa MRS/MSFI, koristi se ugovorena efektivna kamatna stopa, koja neto sadašnju vrijednost budućih gotovinskih tokova svodi na nominalnu vrijednost odobrenog kredita, umanjenog za izvršene otplate glavnice.

Krediti se ugovaraju sa promjenljivom i fiksnom kamatnom stopom, a prema poslovnoj politici Banke. Kao instrumente za obezbjeđenja naplate potraživanja Banka uzima naloge, garancije, mjenice, hipoteku na nekretnine i zalogu na pokretne stvari, depozite i drugo.

Gotovinski ekvivalenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju gotovinu u blagajni, novčana sredstva kod Centralne banke, novčana sredstva kod domaćih banaka i sredstva na deviznim računima kod domaćih i inostranih banaka i ostali depoziti sa dospijanjem manjim od tri mjeseca od datuma plasiranja.

Umanjenja finansijske imovine

Finansijska imovina, osim imovine iskazane po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu, procijenjena je za indikatore umanjenja na svaki datum izvještaja o finansijskom položaju. Finansijska imovina je umanjena tamo gdje je dokazano da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni buduću novčani tokovi investicije izmijenjeni.

Za akcije koje ne kotiraju na berzi, a klasifikovane su kao raspoložive za prodaju, značajan ili produžen pad u fer vrijednosti vrijednosnog papira ispod njegovog troška smatra se objektivnim dokazom umanjenja.

Za svu ostalu finansijsku imovinu, uključujući otkupive hartije od vrijednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju, i potraživanja po finansijskom zajmu, objektivni dokaz umanjenja može uključiti:

- značajne finansijske teškoće izdavaoca ili korisnika; ili
- propust ili delinkvencija u otplati kamate ili glavnice; ili
- mogućnost da će dužnik doći u stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijska imovina (nastavak)

Politika u primjeni do 1. januara 2018. godine

Za određene kategorije finansijske imovine, kao što su potraživanja za plasirane kredite, sredstva za koja je procijenjeno da nisu umanjena. pojedinačno se naknadno procjenjuju za umanjenje na kolektivnoj osnovi. Objektivni dokaz umanjenja portfolija potraživanja mogao bi uključiti prethodno iskustvo Banke u naplati, kašnjenje u naplati nakon perioda dospelja. kao i promjene u nacionalnim ili lokalnim ekonomskim uslovima koji su u uzajamnoj vezi sa neizvršenjem potraživanja.

Za finansijsku imovinu iskazanu po amortizovanom trošku, iznos umanjenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova, diskontovanih koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu finansijskog sredstva.

Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je umanjena za obezvređenja direktno za svu finansijsku imovinu, osim za potraživanja gdje je knjigovodstvena vrijednost umanjena kroz upotrebu rezervacija za umanjenje vrijednosti. Kada nije moguće naplatiti potraživanja, onda su ista otpisana na teret rezervacije za umanjenje vrijednosti. Naknadni povrat iznosa koji su prethodno otpisani se oprihoduje u korist rezervacije za umanjenje vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti rezervacije za umanjenje vrijednosti evidentiraju se u izvještaju o dobitku i gubitku.

Sa izuzetkom hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, ako se u narednom periodu iznos gubitaka od umanjenja vrijednosti smanji, i to smanjenje se odnosi na događaj koji je nastao nakon što je umanjenje priznato, prethodno priznat gubitak umanjenja može se priznati kroz izvještaj o dobitku i gubitku u mjeri koja neće rezultovati knjigovodstvenim iznosom većim nego što bi bio amortizovani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednosti na datum kada je umanjenje vrijednosti ispravljeno.

Što se tiče hartija od vrijednosti - ulaganja raspoloživih za prodaju, gubici od umanjenja prethodno priznati kroz izvještaj o dobitku i gubitku se ne poništavaju kroz izvještaj o dobitku i gubitku. Bilo koje uvećanje u fer vrijednosti nakon gubitka umanjenja je priznato direktno u kapital.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Banka će prestati priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu, ili ako prenese finansijsku imovinu. pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Banka ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom. Banka nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

Ispravka vrijednosti nenaplativih potraživanja

Banka će prestati priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu, ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Banka ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom. Banka nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

Ispravka vrijednosti nenaplativih potraživanja

Banka na kraju svakog mjeseca vrši rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu nenaplativosti i primjenjuje dvije metodologije:

1. metodologiju koja je propisana od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske i služi za potrebe izvještavanja prema regulatoru,
2. metodologiju zasnovanu na IAS 39 koja služi za interna i izvještavanja Banke.

Prema IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ Banka vrši pregled kreditnog portfolija u cilju procjene ispravke vrijednosti i potrebnog rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod uvrđivanja da li gubitke po osnovu potencijalnog obezvređenja plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuje na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine na portfolio bazi, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog plasmana.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijska imovina (nastavak)

Politika u primjeni do 1. januara 2018. godine

Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu plasmana uključuju: kreditna sposobnost dužnika, neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i slično. Procjene rukovodstva o obezvrijeđenju finansijskih plasmana u portfoliju Banke putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim uzorcima obezvrijeđenja. Prilikom klasifikacije, Banka tretira sva lica u okviru grupe povezanih lica prema najlošijoj kategoriji klasifikovanja. Banka primjenjuje, prema Metodologiji za obračun ispravke vrijednosti, dva pristupa kod obračuna imparitetnog gubitka:

- portfolio ispravke vrijednosti (rezervisanja) - obračunava se na sve izloženosti Banke za koje ne postoji dokaz o obezvrijeđenju potraživanja,
- pojedinačna (individualna) ispravka vrijednosti (rezervisanja) - obračunava se na sve izloženosti koje su istovremeno individualno značajne (njihova izloženost prelazi individualno definisan limit) i imaju dokaz o obezvrijeđenju potraživanja.

Interno definisan individualno značajan limit za provođenje individualne procjene je 50.000,00 BAM (iznos predstavlja ukupnu izloženost i bilansnu i vanbilansnu) na dan obračuna imparitetnog gubitka, odnosno ispravke vrijednosti. Svi plasmani koji su iznad pomenutog iznosa predstavljaju individualno značajne plasmane.

Banka vrši obračun imparitetnog gubitka za:

Plasmane sa objektivnim dokazom obezvrijeđenja koji se identifikuju koristeći podatke o kašnjenjima iz informacionog sistema Banke koji se koriste za migracione matrice za zadnje tri godine, istovremeno ih razvrstavajući u pripadajuće bonitetne grupe,

- plasmane koji su u tzv. „default“ statusu, sa kašnjenjem u izmirenju obaveza duže od 90 dana,
- plasmane u bonitetnim grupama kašnjenja sa manje od 90 dana za koje Banka smatra da postoji osnova za obezvrijeđenje i ukoliko je iznos u kašnjenju materijalno značajan (pod materijalno značajnim iznosom podrazumijeva se iznos veći od 1% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika koji je fizičko lice, ali ne manjim od 20,00 BAM, odnosno, 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika koji je pravno lice ili preduzetnik, ali ne manjim od 500,00 BAM).

Banka priznaje imparitetni gubitak do iznosa nadoknadive vrijednosti kredita/plasmana vrednovanog po amortizovanoj vrijednosti. Imparitetni gubitak je razlika između njegove sadašnje vrijednosti (amortizovane vrijednosti) i nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od sredstava uvećanu za sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od kolaterala i umanjenju za sadašnju vrijednost troškova naplate.

Priznavanje imparitetnog gubitka se vrši na teret bilansa uspjeha. Iznosi za koje je vrijednost kredita/plasmana umanjena po osnovu imparitetnog gubitka vode se preko računa ispravke vrijednosti.

Ukoliko se iznos imparitetnog gubitka smanjuje usljed događaja nastalih nakon njegovog inicijalnog priznavanja, ukidanje impariteta se vrši u korist bilansa uspjeha, ali ukidanje impariteta ne može da bude u iznosu većem od amortizovane vrijednosti koja bi bila na dan ukidanja da imparitet nije bio priznat.

3.7. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze obuhvataju dugoročne i kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale obaveze.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju u iznosu primljenih sredstava. Nakon početnog priznavanja finansijske obaveze se mjere u iznosu po kome je obaveza početno priznata umanjena za otplate glavnice, uvećana za iznose kapitalizovanih kamata i umanjena za bilo koji otpis odobren od strane povjerioca. Finansijske obaveze su iskazane po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Obaveze po osnovu kamata na finansijske obaveze se evidentiraju na teret finansijskih rashoda u periodu na koji se odnose i prikazuju u okviru ostalih kratkoročnih obaveza.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Banka ispuní obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijske obaveze (nastavak)

Promjena računovodstvenih politika za finansijsku imovinu po MSFI 9 od 01. januara 2018

Računovodstvene politike opisane u nastavku primijenjene su od 1. januara 2018. godine, a po osnovu implementacije MSFI 9: "Finansijski instrumenti". Sve što nije spomenuto, ostaje isto kao i za period do 01. januara 2018.

Banka je u 2018. godini usvojila Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima MSFI 9.

Banka je uradila GAP Analizu važećih ugovora o kreditima, i ustanovljeno je da Banka u praksi koristi jedino 6M EURIBOR kao varijabilni dio kamatne stope. Banka je definisala resetovanje varijabilnog dijela kamatne stope na tačno određene datume na sljedeće načine:

- Na polugodišnjem nivou sa tačno utvrđenim datumima – 30. Jun i 31. Decembar
- Na polugodišnjem nivou sa tačno utvrđenim datumima – 31. Mart i 30. Septembar.

Banka ima u vidu da prilikom šestomjesečnog resetovanja šestomjesečne kamatne stope, ali na određene datume, može doći do razlika u očekivanim novčanim tokovima ukoliko se datum zaključivanja ugovora ne poklopi sa jednim od datuma resetovanja. Uticaj ovih razlika u nekim situacijama može biti potencijalno materijalno značajan na nivou kredita u datom obračunskom periodu, za šta će se u tom slučaju sprovesti analiza koja će ispratiti istorijska kretanja kamatnih stopa u datom periodu radi prospektivnog predviđanja materijalnosti efekata pomenute neusklađenosti. Procjena je da trenutno kretanje Euribora na tržištu neće dovesti do materijalno značajnih odstupanja u očekivanim novčanim tokovima.

NO Banke je usvojio Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 9 (u daljem tekstu: Metodologija) koja definiše metode i tehnike koje se koriste u MF Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) u cilju obračunavanja individualne i grupne ispravke vrijednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija Banke tj. cjelokupne finansijske aktive u opsegu Standarda. Metodologijom su definisani kriteriji za određenje tipa finansijske aktive, kriterije za identifikaciju potraživanja koja je potrebno individualno procijeniti kao i kriterije za ocjenu potraživanja koja su predmet grupne procjene i ista se primjenjuje na nivou Banke na sistematičan način i konzistentno tokom vremena i njenom konzistentnom primjenom se omogućuje pravovremeno utvrđivanje očekivanih gubitaka koji proističu usljed neispunjenja ugovornih obaveza od strane klijenata ili značajnog povećanja kreditnog rizika, a sve u cilju zaštite kapitala Banke u periodu kada gubitak bude identifikovan i realizovan. Metodologija je zasnovana na zahtjevima definisanim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) 9.

Metodologija se zasniva na pravilima i istorijskim podacima, uvažava objektivne kriterije poslovanja na lokalnom tržištu (korištenje realne diskontne stope prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, utrživost kolateralu i vrijeme potrebno za realizaciju, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika) te nameće obavezu Banke da procijeni trenutno stanje ekonomskog okruženja u kojem posluje i u skladu s tim u ispravke vrijednosti ugradi očekivanje za buduće informacije.

Metodologijom je definisano:

- 1) Tip finansijske imovine tj. da li se radi o kupljenoj ili kreditno umanjenoj imovini;
- 2) Određivanje faze (stage-a) u kojoj se finansijska imovina nalazi;
- 3) Određivanje limita materijalne značajnosti za pojedinačne izloženosti;
- 4) Identifikaciju izloženosti koje se procjenjuju/klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi;
- 5) Individualna ispravka vrijednosti;
- 6) Grupna ispravka vrijednosti.

Pored navedenog Metodologija obuhvata sljedeće:

- i. identifikaciju potraživanja koja se klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi, te kriterije razvrstavanja potraživanja u homogene grupe sa sličnim karakteristikama (tip klijenta/segmentacija, vrsta kreditnog proizvoda, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmirenju obaveza, sektorska i geografska struktura, i sl.);

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijske obaveze (nastavak)

Sažetak promjena računovodstvenih politika za finansijsku imovinu po MSFI 9 (nastavak)

- ii. utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na individualnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve troškove aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda;
- iii. korištene analize, procjene i ostali postupci pri obračunu ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja treba da su precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovani u pisanoj formi;
- iv. osiguravanje tačnih i ažurnih podataka koji se uzimaju u obzir pri ocjeni naplativosti potraživanja;
- v. jasno određene organizacione dijelove u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava.

Standard MSFI 9 zahtjeva priznavanje i mjerenje finansijske imovine, finansijskih obaveza i ugovora o kupovini i prodaji nefinansijskih predmeta. Ovaj standard mijenja Međunarodni računovodstveni standard 39: Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje. Namjera IASB-a je bila potpuna zamjena MRS 39 sa MSFI 9, ali kao odgovor na zahtjeve brzog poboljšanja obračuna finansijskih instrumenata, projekat zamjene je podijeljen u tri područja („Stage“-a):

- Područje 1 („Stage 1“): Klasifikacija i mjerenje finansijske imovine i obaveza – prema kojima finansijska imovina treba biti klasifikovana na bazi poslovnog modela i karakteristika ugovornih novčanih tokova.
- Područje 2 („Stage 2“): Metodologija Umanjenja vrijednosti – prema kojima se umanjenje vrijednosti finansijske imovine odnosi na očekivane kreditne gubitke.
- Područje 3 („Stage 3“): Opšte računovodstvo zaštite – prema kojima se dorađuju uočeni nedostaci i nedosljednosti modela navedenog u MRS 39.

Prema zahtjevima standarda MSFI 9, Banka prema razumnom trošku i naporu procjenjuje u kojoj tački ekonomskog ciklusa se trenutno nalazi u odnosu na svoje izloženosti i kako makroekonomska kretanja odnosno buduće informacije mogu uticati na očekivani gubitak. Makroekonomski pokazatelji mogu različito uticati na risk parametre u izračunu dvanaestomjesečnih i cjeloživotnih gubitaka, ali obzirom da je formula izračuna ispravke vrijednosti proizvod risk faktora/parametara, prilagođavanjem jednog risk parametra (PD) će se prilagoditi i ispravka vrijednosti za očekivane buduće informacije.

Pod pragom materijalne značajnosti („threshold“), u Metodologiji se koristi za potrebe obračuna broja dana kašnjenja podrazumjeva se iznos veći od:

- 1% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je fizičko lice ili poljoprivrednik i ne manji od 20,00 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je pravno lice ili preduzetnik² i ne manji od 500,00 BAM.

Definicija statusa neispunjavanja obaveza ostaje nepromijenjena u odnosu na MRS 39. Neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrjeđena i gubici zbog obezvrjeđenja su nastali ako, i samo ako, postoji objektivni dokaz obezvrjeđenja kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva (nekog „događaja gubitka“) i taj događaj gubitka (ili događaji) imaju uticaj na procijenjene buduće tokove gotovine finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz obezvrjeđenja individualno za finansijska sredstva koja su individualno značajna, i individualno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu finansijski značajna. Individualno beznačajne izloženosti bi bile procijenjene individualno kada se definiše specifičan rizik povezan sa klijentom/transakcijom (npr. koncentracija industrije, status neispunjene obaveze, kategorije rejtinga, vrsta kredita, sposobnost kupca da nosi rizik, itd.). Objektivni dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa sredstava obezvrjeđena uključuje vidljive podatke koji dođu do pažnje Banke u vezi sa događajima gubitka opisanim ispod:

- Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pri tome se pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju potraživanja Banke od klijenta kako je to definirano ovom Metodologijom;
- Banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja instrumenta osiguranja posebno cijeneći slijedeće elemente:

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijske obaveze (nastavak)

Sažetak promjena računovodstvenih politika za finansijsku imovinu po MSFI 9 (nastavak)

- djelomičan ili potpuni otpis potraživanja;
- restrukturiranje potraživanja usljed pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjene glavnice, kamate ili naknade ili produženja roka vraćanja istih i
- likvidaciju ili stečaj dužnika.

Banka status neispunjavanja obaveza utvrđuje na nivou klijenta za sve izloženosti. Na temelju statusa neispunjavanja obaveza, te pojedinačnoj značajnosti izloženosti, Banka razlikuje različite pristupe mjerenju umanjenju vrijednosti (pojedinačna ili skupna procjena). Za sve materijalno značajne klijente za koje se utvrdi da postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti tj. da su u statusu neispunjavanja obaveza (defaulta), nose posebne rezervacije ili su klasifikovani kao POCI aktiva, Banka će raditi individualno procjenu umanjenja vrijednosti.

Prema navedenom, u procesu utvrđivanja ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 Banka razlikuje dva pristupa:

- Individualna (pojedinačna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na već navedene izloženosti koje su istovremeno individualno materijalno značajne (njihova izloženost prelazi individualno definisan značajan limit) i imaju dokaz o obezvrjeđenju potraživanja,
- Portfolio (grupna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na sve izloženosti Banke za koje ne postoji dokaz o obezvrjeđenju potraživanja.
- Na svaki zadnji dan u mjesecu Banka će odrediti obje vrste ispravki vrijednosti. Metodologijom su definisani kriteriji za alokaciju po područjima („Stage“-ima) za pravna i fizička lica.

Obračun ispravke vrijednosti i rezervisanja za gubitke po individualnim materijalno značajnim izloženostima kod kojih je identifikovan objektivni događaj obezvrjeđenja vrši se kroz individualnu ispravku vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti podrazumijeva procjenu očekivanih kreditnih gubitaka podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova u više različitih scenarija naplate sa određenim vjerovatnoćama svakog scenarija te izračuna njihove sadašnje vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne bilansne izloženosti klijenta po kreditu (dospjela glavnica, nedospjela glavnica, kamata) i zbira neto sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova novca (iz redovne otplate i iz aktiviranih instrumenata obezbjeđenja) tog kredita. Za svaku transakciju pojedinačno buduća tokovi novca biće pojedinačno određeni i to posebno za glavicu i posebno za kamatu.

Obračun ispravke vrijednosti kroz portfolio ispravku vrijednosti vrši se za sljedeće vrste izloženosti: za izloženosti koje nisu materijalno značajne u fazi 3 i za sve izloženosti u područjima („Stage“-ima) 1 i 2.

Svi plasmani klijenata koji su prema kriterijima razvrstani za grupnu ispravku vrijednosti, dalje se grupišu u odgovarajuće homogene grupe (HG). Osnovni kriterijum grupisanja su segmenti, s tim što je najveći segment MSME dalje podijeljen na grupe kreditnih proizvoda: MSME-Kredit za obrtna sredstva, MSME-Kredit za osnovna sredstva i investicije, MSME-Nenamjenski kredit za preduzetnike, MSME-Transferisani kredit i MSME-Ostali. Zbog specifičnosti kreditnog proizvoda „Overdraft“, izloženosti koje pripadaju ovom proizvodu se izdvajaju u posebnu homogenu grupu na nivou portfolija Banke (bez obzira na segment). Za definisane homogene grupe će se kroz primjenu formirati ispravka vrijednosti. Za svaku homogenu grupu će se pratiti kretanje, odnosno migracija izloženosti iz bonitetnih grupa u određeni status prema danima kašnjenja.

Migracije iz bonitetnih grupa u određeni status tj. drugu bonitetnu grupu pratiće se uzimajući srednju (ponderisanu) vrijednost presjeka na kraju pojedinačnih kvartala, vraćajući se unazad kroz istoriju podataka za definisani period (minimalno tri godine). Prema tome, prvo će se utvrditi pojedinačne migracije na definisane datume presjeka (kvartale), na način da će se pratiti kretanje izloženosti/partija (po bonitetnim grupama) koje su bile aktivne godinu dana do dana presjeka. Zatim će se za svaku bonitetnu grupu zbrojiti dobijeni iznosi koji su migrirali na svim datumima presjeka i podijeliti sa zbirom ukupnih izloženosti na svim datumima presjeka.

Mjerenje umanjenja vrijednosti na grupnoj osnovi zahtijeva procjenu parametara na statističkoj osnovi sa prilagođavanjem za buduće informacije. Parametri rizika PD i LGD će se računati za svaku homogenu skupinu na cjeloživotnom nivou tj. najvećom ročnosti pojedine homogene grupe korištenjem historijskih podataka te prilagođavanjem za očekivane buduće gubitke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijske obaveze (nastavak)

Sažetak promjena računovodstvenih politika za finansijsku imovinu po MSFI 9 (nastavak)

Metodologijom su definisane vrste sredstava obezbjeđenja (kolaterala) i parametri vezani za kolaterale koji se koriste prilikom obračuna ispravki vrijednosti na individualnoj i portfolio osnovi. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i priznatog iznosa kolaterala (procijenjena vrijednost korigovana navedenim procentima u tabeli) predstavlja nepokriveni iznos koji čini osnovicu za portfolio obračun ispravke vrijednosti. Primjenom definisanih parametara po pojedinačnim vrstama kolaterala iz tabele, za potrebe obračuna individualne ispravke vrijednosti na individualno materijalno značajne izloženosti koje su obezbijeđene ovim vrstama kolaterala, dobija se očekivani tok gotovine umanjen kroz diskontovanje na sadašnju vrijednost. Postupci i metodi koji detaljnije opisuju aktivnosti vezane za sredstva obezbjeđenja (klasifikacija instrumenata obezbjeđenja, relevantni metodi procjene vrijednosti, ovlašteni procjenitelji i ostalo) su propisani u Politici prihvatljivih instrumenata obezbjeđenja.

Ispravka vrijednosti se primjenjuje na sve kreditne izloženosti Banke i to na:

a) Bilansne stavke (izloženosti)

- Krediti i ostale izloženosti prema klijentima (kamata, zatezna kamata, naknade vezano za kreditne poslove, naknade po osnovu preuzetih neopozivih obaveza (garancije i akreditivi), ostale naknade);
- Razgraničene kamate i naknade;
- Potraživanja od kupaca sa i bez značajne komponente finansiranja;
- Ostali plasmani;
- Ostala aktiva i

b) Vanbilansne stavke (izloženosti)

- Neopozivi odobreni, a neiskorišteni krediti i sve druge stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze banke;
- Garancije i akreditivi;
- Druge vanbilansne stavke po kojima može doći do plaćanja od strane banke.

Način obračuna ispravke vrijednosti zavisi od toga da li se izloženost tretira kao Individualno značajna ili ne. Banka je interno definisala da se ukupna izloženost klijenta (bilansna i vanbilansna izloženost) smatra individualno materijalno značajnom ukoliko, na dan obračuna ispravki vrijednosti, prelazi limit od 50.000 BAM.

3.8. Porezi i doprinosi

Tekući porez na dobit

Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit. Tekući porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava primjenom propisane poreske stope od 10% na osnovicu utvrđenu poreskim bilansom, koju predstavlja iznos dobiti prije oporezivanja po odbitku efekata usklađivanja prihoda i rashoda, a u skladu sa poreskim propisima Republike Srpske.

Poreski propisi Republike Srpske predviđaju mogućnost umanjenja poreske osnovice za iznose ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu za obavljanje vlastite proizvodne djelatnosti i za iznose plaćenog poreza na dohodak i doprinosa na lična primanja za više od 30 novo zaposlenih radnika na kraju poslovne godine.

Poreski propisi Republike Srpske ne predviđaju mogućnost da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povrat poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza u bilansu stanja i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska potraživanja se priznaju za sve odbitne privremene razlike i efekte poreskih gubitaka i poreskih kredita, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporezivi dobitak od kojeg se prenijeti poreski gubitak i krediti mogu umanjiti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Porezi i doprinosi (nastavak)

Indirektni porezi i doprinosi

Indirektni porezi i doprinosi uključuju doprinose koji padaju na teret poslodavca. porez na imovinu i različite vrste drugih poreza i doprinosa uključenih u okviru ostalih rashoda iz poslovanja.

3.9. Beneficije zaposlenima

U skladu sa domaćim propisima. Banka je obavezna da uplaćuje doprinose državnim fondovima za socijalnu zaštitu i penziono osiguranje koji se obračunavaju primjenom specifičnih, zakonom propisanih stopa. Pomenute obaveze uključuju plaćanje poreza i doprinosa u ime zaposlenih, u iznosu obračunatom u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, Banka je takođe u obavezi da dio poreza i doprinosa iz bruto plata zaposlenih, u ime zaposlenih uplati na račun javnih fondova. Ovi doprinosi knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

U skladu sa zahtjevima IAS 19 "Naknade zaposlenima" Banka vrši aktuarski obračun rezervisanja kako bi se utvrdila sadašnja vrijednost akumuliranih prava zaposlenih za otpremine. Banka je obavezna da zaposlenima, pri odlasku u penziju isplati otpremnine u visini tri mjesečne plate ostvarene od strane zaposlenog.

Troškovi vezani za naknade prilikom odlaska u penziju utvrđuju se korišćenjem metoda kreditiranja projektovanih jedinica. sa aktuarskim odmjeraivanjem koje se vrši na dan bilansa stanja.

3.10. Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na korisnika lizinga, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizlaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing.

Banka kao davalac lizinga

Prihod po osnovu operativnog lizinga (prihod od zakupa) priznaje se primjenom linearne metode tokom perioda trajanja lizinga. Indirektni troškovi nastali u pregovorima i ugovaranjem operativnog lizinga dodaju se knjigovodstvenom iznosu iznajmljenog sredstva i priznaju se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja lizinga.

Banka kao korisnik lizinga

Rate po osnovu operativnog lizinga se priznaju kao trošak na linearnoj osnovi za vrijeme trajanja lizinga, osim kada postoji neka druga sistematska osnova koja bolje oslikava vremenski šablon trošenja ekonomskih koristi od iznajmljenog sredstva. Potencijalne naknade nastale na osnovu operativnog lizinga priznaju se kao trošak u periodu u kojem su nastale.

U slučaju kada se odobravaju lizing olakšice, one ulaze u sastav operativnog lizinga i priznaju se kao obaveza. Ukupna korist od olakšica priznaje se kao smanjenje troškova iznajmljivanja na linearnoj osnovi. osim kada postoji neka druga sistematska osnova koja bolje oslikava vremensku strukturu trošenja ekonomskih koristi od iznajmljenog sredstva.

3.11. Kapital

Kapital se ne procjenjuje i mjeri se naknadno u visini uplaćenih sredstava po osnovu emisija akcija. Kapital se raščlanjuje:

- akcijski kapital,
- emisiona premija,
- neraspoređeni dobitak,
- revalorizacijske rezerve,
- zakonske rezerve,
- gubitak.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period ili u periodu izmjene u budućim periodima ukoliko izmjena utiče na tekući i buduće periode.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan izvještaja o finansijskom položaju koja nose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini predstavljene su u narednom tekstu:

Procijenjeni korisni vijek opreme i nematerijalnih ulaganja i investicionih ulaganja

Određivanje korisnog vijeka opreme, nematerijalnih ulaganja i investicionih ulaganja je zasnovano na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promjenama ekonomskih i industrijskih faktora. Adekvatnost procijenjenog preostalog korisnog vijeka opreme, nematerijalnih ulaganja i investicionih ulaganja se analizira godišnje ili gdje god postoji indicija o značajnim promjenama određenih pretpostavki.

Obezvrijeđenje vrijednosti sredstava

Na dan izvještaja o finansijskom položaju rukovodstvo Banke analizira vrijednosti sredstava prikazanih u finansijskim izvještajima. Ukoliko postoji indicija da za neko sredstvo postoji obezvrijeđenje, nadoknadivi iznos tog sredstva se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti iskazane u finansijskim izvještajima, vrijednost sredstva iskazanog u finansijskim izvještajima se smanjuje do svoje nadoknadiive vrijednosti.

Ispravka vrijednosti potraživanja

Procjena u primjeni do 1. januara 2018. godine

Banka procjenjuje na svaki izvještajni datum, da li postoji objektivni dokaz da je vrijednost finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava umanjena, tj. da li je sredstvo obezvrijeđeno. Banka vrši obračun obezvrijeđenja svojih potraživanja u skladu sa internom metodologijom koja je usaglašena sa zahtjevima IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ i IAS 37 „Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina“ kao i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Rukovodstvo Banke vjeruje da nije potrebna dodatna ispravka vrijednosti potraživanja, izuzev rezervisanja već prikazanih u finansijskim izvještajima.

Banka na kraju svakog mjeseca vrši rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu nenaplativosti, i to primjenjujući dvije metodologije:

- 1) metodologija za obračun navedenih rezervisanja zasnovana na IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“, a koja služi za interna i eksterna izvještavanja Banke,
- 2) metodologija za obračun navedenih rezervisanja koja je propisana od strane ABRS i služi isključivo za potrebe izvještavanja prema regulatoru (ABRS).

Prema IAS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ Banka vrši pregled kreditnog portfolija u cilju procjene ispravke vrijednosti i potrebnog rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod uvrđivanja da li gubitke po osnovu potencijalnog obezvrijeđenja plasmana treba priznati u izvještaju o dobitku i gubitku, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koji ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine na portfolio bazi, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog plasmana.

Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu plasmana uključuju: kreditnu sposobnost dužnika, neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i slično. Procjene rukovodstva o obezvrijeđenju finansijskih plasmana u portfoliju Banke putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim uzorcima obezvrijeđenja.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

Ispravka vrijednosti potraživanja (nastavak)

Banka vrši obračun impariteta za sve kredite/plasmane koji su u kašnjenju sa plaćanjem dužim od 90 dana. Banka priznaje imparitetni gubitak do iznosa nadoknadive vrijednosti kredita/plasmana vrednovanog po amortizovanoj vrijednosti.

Imparitetni gubitak je razlika između njegove sadašnje vrijednosti (amortizovane vrijednosti) i nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od sredstava uvećanu za sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od kolaterala i umanjenju za sadašnju vrijednost troškova naplate.

Priznavanje imparitetnog gubitka se vrši na teret izvještaja o dobitku i gubitku. Iznosi za koje je vrijednost kredita/plasmana umanjena po osnovu imparitetnog gubitka vode se preko računa ispravke vrijednosti.

Ukoliko se iznos imparitetnog gubitka smanjuje usljed događaja nastalih nakon njegovog inicijalnog priznavanja, ukidanje impariteta se vrši u korist izvještaja o dobitku i gubitku, ali ukidanje impariteta ne može da bude u iznosu većem od amortizovane vrijednosti koja bi bila na dan ukidanja da imparitet nije bio priznat.

Procjena u primjeni od 1. januara 2018. godine

Metodologija za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 9 (u daljem tekstu: Metodologija) definiše metode i tehnike koje se koriste u MF Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) u cilju obračunavanja individualne i grupne ispravke vrijednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija Banke tj. cjelokupne finansijske aktive u opsegu Standarda.

Metodologija definiše kriterije za određenje tipa finansijske aktive, kriterije za identifikaciju potraživanja koja je potrebno individualno procijeniti kao i kriterije za ocjenu potraživanja koja su predmet grupne procjene i ista se primjenjuje na nivou Banke na sistematičan način i konzistentno tokom vremena i njenom konzistentnom primjenom se omogućuje pravovremeno utvrđivanje očekivanih gubitaka koji proističu usljed neispunjenja ugovornih obaveza od strane klijenata ili značajnog povećanja kreditnog rizika, a sve u cilju zaštite kapitala Banke u periodu kada gubitak bude identifikovan i realizovan.

Metodologija se zasniva na zahtjevima definisanim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) 9.

Istorijski podaci koji se koriste u izračunima su dostupni za posljednje tri godine. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, gdje je to primjenjivo, ova Metodologija se zasniva na pravilima i istorijskim podacima, uvažava objektivne kriterije poslovanja na lokalnom tržištu (korištenje realne diskontne stope prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, utrživost kolaterala i vrijeme potrebno za realizaciju, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika) te nameće obavezu Banke da procijeni trenutno stanje ekonomskog okruženja u kojem posluje i u skladu s tim u ispravke vrijednosti ugradi očekivanje za buduće informacije.

Metodologijom se definiše:

- 1) Tip finansijske imovine tj. da li se radi o kupljenoj ili kreditno umanjenoj imovini;
- 2) Određivanje faze (stagea) u kojoj se finansijska imovina nalazi;
- 3) Određivanje limita materijalne značajnosti za pojedinačne izloženosti;
- 4) Identifikaciju izloženosti koje se procjenjuju/klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi;
- 5) Individualna ispravka vrijednosti;
- 6) Grupna ispravka vrijednosti.

Metodologija obuhvata sljedeće:

- 1) identifikaciju potraživanja koja se klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi, te kriterije razvrstavanja potraživanja u homogene grupe sa sličnim karakteristikama (tip klijenta/segmentacija, vrsta kreditnog proizvoda, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmirenju obaveza, sektorska i geografska struktura, i sl.);

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

Procjena u primjeni od 1. januara 2018. godine

2) utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na individualnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve troškove aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda;

3) korištene analize, procjene i ostali postupci pri obračunu ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja treba da su precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovani u pisanoj formi;

4) osiguravanje tačnih i ažurnih podataka koji se uzimaju u obzir pri ocjeni naplativosti potraživanja;

5) jasno određene organizacione dijelove u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava.

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivan dokaz o obezvrjeđenju za pojedinačno finansijsko sredstvo koje je pojedinačno značajno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna. Ako Banka utvrdi da ne postoji objektivan dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju za finansijsko sredstvo, bilo da je značajno ili ne, to sredstvo se uključuje u grupu sredstava sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika i grupno procjenjuje obezvrjeđenje.

Prema Internoj metodologiji za obračun ispravki vrijednosti pojedinačno značajnom se smatra izloženost veća od 50 hiljada BAM. Izloženosti Banke koje predstavljaju ostala potraživanja predmet su individualne procjene zbog specifičnosti svakog pojedinačnog potraživanja. Postupak procjene obezvrjeđenja se vrši za sva potraživanja koja su Internom metodologijom definisana kao materijalno značajna. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumjevaju se iznosi veći od:

- 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika – fizičko lice, ali ne manje od 50 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika – pravno lice, ali ne manje od 500 BAM.

Procjena individualno značajnih plasmana vrši se za pojedinačno značajne izloženosti (veće od 50 hiljada BAM) koje sa izmirenjem obaveza kasne više od 90 dana. Na bazi definisanih kriterija Sektor upravljanja rizicima pronalazi kandidate za individualnu procjenu. Nakon pregleda kandidata Sektor upravljanja rizicima predlaže kandidate kod kojih će se vršiti obračun ispravke vrijednosti na individualnoj osnovi, a ostatak kandidata se „vraća“ na portfolio procjenu i obračun ispravki vrijednosti. Ovaj prijedlog Sektora upravljanja rizicima verifikuje Uprava Banke/nadležni Član Uprave za upravljanje rizicima.

Pojedinačna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne izloženosti i zbira diskontovanih novčanih tokova (iz redovne otplate i realizacije kolaterala) za tog klijenta/izloženost.

Svi krediti/plasmani za koje nije izračunata pojedinačna ispravka vrijednosti podliježu grupnoj procjeni i obračunu ispravke vrijednosti. Plasmani/klijenti razvrstani su u homogene grupe sa istim ili sličnim karakteristikama i podgrupe u zavisnosti od broja dana kašnjenja, pripadnosti segmentima (a unutar MSME segmenta po proizvodima).

Za sve izloženosti, koje podliježu grupnom obračunu ispravki vrijednosti, izloženost je podijeljena na pokriveni i nepokriveni dio. Nepokriveni dio plasmana se izračunava kao razlika između ukupne izloženosti i vrijednosti priznatog kolaterala. Internom metodologijom definisani su ponderi priznate vrijednosti kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala.

Portfolio ispravke vrijednosti izračunava se na način da se na nepokriveni iznos izloženosti primjeni % istorijskog obezvrjeđenja definisan za tu grupu/podgrupu plasmana dobijenog migracijama u bonitetnim grupama za zadnje tri godine.

Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Republici Srpskoj ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive. pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Banke vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Banke. iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)*Beneficije zaposlenima*

Banka angažuje ovlaštenog aktuara da u ime Banke izvrši obračun sadašnje vrijednosti akumuliranih prava zaposlenih na otpremnine. Prilikom obračuna navedene sadašnje vrijednosti akumuliranih prava zaposlenih na otpremnine, ovlašćeni aktuar koristi sljedeće pretpostavke: projektovani rast zarada, godine radnog staža za odlazak u penziju, projektovana fluktuacija zaposlenih na osnovu podataka o istorijskom kretanju zaposlenih u prethodnom period., zvanično objavljene stope mortaliteta iz okruženja, kao i ostali uslovi neophodni za ostvarivanje prava na otpremninu. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. KOREKCIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2017. GODINU

Banka je, izvršila određene reklasifikacije prethodno iskazanog bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. godine, radi adekvatnije prezentacije i uporedivosti određenih stavki u okviru finansijskih izvještaja.

Efekti reklasifikacije bilansa stanja za poslovnu 2017. godinu

		(U hiljadama BAM)		
		Prethodno iskazano	Reklasifikacije	Korigovano
		31. decembar 2017.	+/-	31. decembar 2017.
Napomene				Korigovano
AKTIVA				
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	13	43.698	-	43.698
Sredstva kod drugih banaka	14	1.872	-	1.872
Plasmani drugim bankama		-	-	-
Kreditni plasirani komitentima	15	243.898	1.174	245.072
Nekretnine i oprema	16	6.415	-	6.415
Nematerijalna ulaganja	16	-	-	-
Investiciona ulaganja	16.1	-	-	-
Ostala aktiva	17	3.936	(1.174)	2.762
Ukupna aktiva		299.819	-	299.819
PASIVA				
Obaveze				
Depoziti komitenata	18	216.017	3.112	219.129
Obaveze po kreditima	19	18.442	4	18.446
Subordinirani dug	20	6.845	119	6.964
Ostala pasiva	21	6.594	(3.235)	3.359
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	11b)	169	-	169
<i>Ukupne obaveze</i>		<i>248.067</i>	<i>-</i>	<i>248.067</i>
Kapital				
Akcijski kapital	22	46.841	-	46.841
Emisiona premija		83	-	83
Rezerve kapitala	22	25	-	25
Nedostajuća rezerve za kreditne gubitke		62	-	62
Akumulirana dobit/(gubitak)		478	-	478
Dobitak tekućeg perioda		4.263	-	4.263
<i>Ukupan kapital</i>		<i>51.752</i>	<i>-</i>	<i>51.752</i>
Ukupna pasiva		299.819	-	299.819
Potencijalne i ugovorene obaveze	24	27.609	-	27.609

6. PRIHODI PO OSNOVU KAMATA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Prihodi po osnovu kamata od:		
Javni sektor	2	3
Stanovništvo	14.020	13.825
Preduzeća	13.999	12.468
Neprofitne organizacije	11	16
Ostalo	22	28
Ukupno:	28.054	26.340

7. RASHODI PO OSNOVU KAMATA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Rashodi po osnovu kamata od:		
Javni sektor	192	197
Stanovništvo	4.363	4.154
Banke i bankarske institucije	12	-
Nebankarske finansijske institucije	757	972
Preduzeća	133	136
Neprofitne organizacije	103	164
Ostalo	14	25
Kamate na kredite	299	409
Kamate na subordinirani dug	427	429
Ukupno:	6.300	6.486

8. PRIHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Prihodi iz poslovanja sa devizama	840	770
Naknade po osnovu obavljanja platnog prometa u zemlji i inostranstvu	3.001	2.417
Naknade po vanbilansnim poslovima	498	366
Naknade po kreditima	729	574
Ukupno:	5.068	4.127

9. RASHODI PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

	(U hiljadama BAM)	
	Period završen	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Naknade po osnovu kupoprodaje deviza	172	96
Naknade Centralne Banke po osnovu usluga platnog prometa u zemlji	435	328
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	50	34
Naknade po osnovu kartičarskog poslovanja	374	266
Naknade po osnovu obrade kredita	17	42
Ostale naknade i provizije	90	82
Ukupno:	1.138	848

10. OSTALI PRIHODI POSLOVANJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2018.	2017.
Naplaćena otpisana suspendovana kamata	540	352
Ostali prihodi	357	217
Ukupno:	897	569

11. OSTALI RASHODI POSLOVANJA

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2018.	2017.
Bruto lična primanja	6.465	5.581
Ostale naknade članovima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju, pomoć za radnike	115	119
Troškovi stručnog obrazovanja radnika	56	29
Troškovi materijala i usluga	462	339
Troškovi službenog puta	38	34
Troškovi ptt usluga	495	451
Troškovi održavanja opreme/softvera	620	548
Troškovi reklame i propaganda	352	284
Troškovi zakupa	1.293	721
Troškovi članarina	106	97
Troškovi reprezentacije	128	88
Troškovi obezbjeđenja imovine	559	416
Amortizacija	672	602
Troškovi poreza i doprinosa	202	179
Naknade ABRS	316	227
Otpis nenaplativih potraživanja	46	160
Troškovi angažovanje drugih lica	48	31
Ostalo	1.215	831
Ukupno:	13.188	10.737

Bruto lična primanja

	Period završen 31. decembra	
	2018.	2017.
Troškovi neto zarade	3.945	3.408
Troškovi poreza i doprinosa na zarade	2.520	2.173
Ukupno bruto lična primanja:	6.465	5.581

12. UMANJENJE VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA

a) Knjiženja na teret rashoda

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2018.	2017.
Novčana sredstva i sredstva kod drugih banaka	(245)	-
Kredit plasirani komitentima	(28.408)	(24.746)
Ostala aktiva	(519)	(523)
Beneficije za zaposlene	(7)	(10)
Potencijalne i ugovorene obaveze	(699)	(473)
Ukupno:	(29.878)	(25.752)

12. UMANJENJE VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA (nastavak)

b) Ukidanje rezervisanja u korist prihoda

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2018.	2017.
Novčana sredstva i sredstva kod drugih banaka	56	-
Kredit plasirani komitentima	21.629	17.187
Ostala aktiva	258	77
Beneficije za zaposlene	3	10
Potencijalne i ugovorene obaveze	635	448
Ukupno:	22.581	17.722
Neto rezervisanja	(7.297)	(8.030)

c) Kretanja tokom perioda na dugoročnim rezervisanjima za potencijalne gubitke i ugovorene obaveze

(U hiljadama BAM)

	Novčana sredstva i sredstva kod drugih banaka	Kredit plasirani komitentima	Ostala aktiva	Beneficije za zaposlene	Potencijalne i ugovorene obaveze	Ukupno
Stanje 1. januara 2017. Godine	-	13.345	321	26	118	13.810
Izdvajanje u toku perioda	-	24.746	523	10	473	25.752
Ukidanje rezervisanja	-	(17.187)	(77)	(10)	(448)	(17.722)
Stanje na dan 31.12.2017. godine	-	20.904	767	26	143	21.840
Efekat primjene MSFI 9- uvećanje ispravke vrijednosti	23	3.888	-	-	-	3.911
Efekat primjene MSFI 9- smanjenje ispravke vrijednosti	-	(2.540)	-	-	-	(2.540)
Stanje iskazano na dan 1. januar 2018. godine	23	22.252	767	26	143	23.211
Izdvajanje u toku godine	245	28.408	519	7	699	29.878
Ukidanje rezrvisanja	(56)	(21.629)	(258)	(3)	(635)	22.581
Stanje na dan 31.12.2018. godine	212	29.031	1.028	30	207	30.508

13. POREZ NA DOBIT

Trošak poreza na dobit može biti usklađen sa dobitkom iz izvještaja o dobitku i gubitku kako slijedi:

(U hiljadama BAM)

	Period završen 31. decembra	
	2018.	2017.
Dobit prije oporezivanja	6.127	4.882
Porez na dobit obračunat po stopi od 10%	613	488
Umanjenje poreza za isključene prihode	(1.074)	(789)
Poresko nepriznati troškovi od umanjenja vrijednosti kredita i ostale imovine	1.248	905
Poresko nepriznati ostali troškovi	114	16
Odložena poreska sredstva	-	(1)
Ukupno porez na dobit	901	619
Efektivna stopa poreza na dobit	14,61%	12,70%

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

Banka je za poslovnu 2018. godinu vršila uplatu mjesečnih akontacija poreza na dobit za Republiku Srpsku, Brčko Distrikt i Federaciju Bosne i Hercegovine u visini 1/12 obračunatog poreza na dobit za 2017. godinu.

Poreske obaveze su navedene u poreskim prijavama Banke i prihvaćene su kao takve, ali mogu biti predmet kontrole poreskih vlasti u periodu od pet godina nakon njihovog prihvatanja. Uprava Banke nije upoznata sa bilo kakvim okolnostima koje bi mogle dovesti do potencijalne materijalne odgovornosti u tom pogledu ili osporavanja sačinjenih poreskih prijava poreza na dobit.

14. NOVČANA SREDSTVA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Novčana sredstva:		
- u BAM	5.158	3.490
- u stranoj valuti	4.345	2.136
	9.503	5.626
Sredstva kod Centralne banke BiH u BAM:		
- Žiro račun	66.712	13.572
- Devizna novčana sredstva	677	137
	67.389	13.709
Bruto vrijednost	76.892	19.335
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava	(189)	-
Ukupno za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima	76.703	19.335
Obavezna rezerva	33.217	24.363
Ukupno:	109.920	43.698

U skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi, Banka je dužna da održava i obračunava obaveznu rezervu na depozite (koji čine osnovicu za obračun obavezne rezerve) prema stanju na kraju svakog radnog dana u toku deset kalendarskih dana koji prethode periodu održavanja. Obavezna rezerva predstavlja zbir 10% ukupnih depozita sa dospeljem do jedne godine i ukupnih depozita sa dospeljem dužim od godinu dana. U osnovicu za obračun obavezne rezerve se uključuju obračunate kamate, naknade i provizije koje su dospjele na plaćanje.

15. SREDSTVA KOD DRUGIH BANAKA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Sredstva kod drugih banaka:		
- domaćih banaka u BAM	5.166	754
- inostranih banaka	3.206	1.118
	8.372	1.872
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava	(23)	-
Ukupno:	8.349	1.872

16. KREDITI PLASIRANI KOMITENTIMA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
		<i>Korigovano</i>
Kratkoročni krediti u BAM	58.029	47.372
Kratkoročni krediti u stranoj valuti	20	-
Dugoročni krediti u BAM	170.622	144.854
Dugoročni krediti u stranoj valuti	-	978
Plaćene garancije	79	71
Tekuća dospijeca dugoročnih kredita	75.161	72.701
	303.911	265.976
Minus: Ispravka vrijednosti kredita plasiranih komitentima	(29.031)	(20.904)
Ukupno:	274.880	245.072

Banka je do 31. decembra 2018. godine plasirala više dugoročnih kredita, a u manjem iznosu kratkoročnih kredita, uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 1,65 %-15,50%. Krediti koji su plasirani po kamatnoj stopi u rasponu od 1.65% -6.49% su kredit koji su odobreni iz sredstva Investiciono razvojne-banke Republike Srpske ili krediti koji su obezbjeđeni/pokriveni djelimično ili u potpunosti namjenski oročenim depozitom. Kao osiguranje za odobrene kredite, Banka je uzimala depozite, zalogu nad pokretnom i nepokretnom imovinom, hartije od vrijednosti, administrativne zabrane, mjenice i naloge za prenos. Organizacioni dio Banke za rizike kontinuirano prati tržišnu vrijednost instrumenata osiguranja.

Najveći dio kredita preko jedne godine u domaćoj valuti do 31. decembra 2018. godine su plasirani preduzećima i stanovništvu uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 1,65 % do 15,50 %, uvećanu za šestomjesečni Euribor, na period od 3 godine do maksimalno 15 godina. Krediti koji su odobreni sa rokom preko 15 godina do maksimalnih 25 godina odnose se na kredite iz sredstava Investiciono razvojne-banke Republike Srpske. Kamatna stopa od 1.65% odobravana je klijentima koji su kao obezbjeđenja kredita imali 100% namjenski oročen depozit kod Banke, dok se kamatne stope veće od 15.50% odnose na dugoročne kredite preuzete od MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka.

Najveći dio dugoročnih plasmana plasiranih stanovništvu odobreni su sa namjenom finansiranja opšte potrošnje, kupovine stambenih jedinica, izgradnje i adaptacije, dok je namjena dugoročnih plasmana pravnim licima bila finansiranje osnovnih sredstava, investicija i trajnih obrtnih sredstava.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju na dan 31. decembra 2018. godine, najvećem dijelu obuhvata komitente sa sjedištem na području grada Banja Luka (oko 22,65 %) ukupnog portfolia banke, Bjeljinske regije(oko 6,66 %), Prijedorske regije (oko 5,66 %), regije opštine Istočno Sarajevo (oko 5,54%) i Brčko distrikta oko (5,03%).

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju na dan 31. decembra 2017. godine, najvećem dijelu obuhvata komitente sa sjedištem na području grada Banja Luka (oko 15.72%) ukupnog portfolia banke, regije opštine Istočno Sarajevo (oko 10.18%), Derventske regije (5.97%), Bijeljinske regije (oko 6.70%), Brčko distrikta oko (6.07%) i Prijedorske regije (oko 6.00%).

17. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA ULAGANJA

(U hiljadama BAM)

	Ulaganja u tuđe objekte	Građevin- ski objekti	Oprema	Oprema u pripremi	Ukupno nekretnine i oprema	Nemateri- jalna ulaganja
Nabavna vrijednost						
Stanje, 1. Januar 2017. godine	314	4.834	2.770	1	7.919	1.011
Nabavke u period	223	-	502	7	732	39
Rashodovanje	(11)	-	(72)	-	(83)	-
Stanje, 31. decembra 2017. godine	526	4.834	3.200	8	8.568	1.050
Nabavke u period	361	-	813	69	1.243	171
Prenos sa/na	-	(4.834)	-	-	(4.834)	-
Stanje, 31. decembra 2018. godine	887	-	4.013	77	4.977	1.221
Ispravka vrijednosti						
Stanje, 1. januar 2016. godine	117	-	1.303	-	1.420	784
Amortizacija	60	36	386	-	482	98
Rashodovanje	-	-	(97)	-	(97)	(35)
Stanje 31. decembra 2016. godine	177	36	1.592	-	1.805	847
Amortizacija	64	63	398	-	525	78
Rashodovanje	(7)	-	(45)	-	(52)	-
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	234	99	1.945	-	2.278	925
Korekcija knjiženja	17	-	(17)	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	251	99	1.928	-	2.278	925
Prenos sa/na	-	(99)	-	-	(99)	-
Amortizacija	100	42	449	-	591	60
Amortizacija prenos sa/na	-	(42)	-	-	(42)	-
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	351	-	2.377	-	2.728	985
31. decembar 2016. godine	137	4.798	1.178	1	6.114	164
31. decembar 2017. godine	292	4.735	1.255	8	6.290	125
31. decembar 2018. godine	536	-	1.636	77	2.249	236

Na dan 31. decembra 2018. godine oprema i građevinski objekti osigurani su od uobičajenih rizika i Banka nema tereta niti zaloga nad nekretninama, opremom i nematerijalna ulaganja

17.1. INVESTICIONA ULAGANJA

(U hiljadama BAM)

	Investicione nekretnine
Nabavna vrijednost	
Stanje, 31. decembra 2017. godine	-
Nabavke u period	-
Prenos sa/na	4.834
Stanje, 31. decembra 2018. godine	4.834
Ispravka vrijednosti	
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	-
Prenos/na	141
Amortizacija	21
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	162
31. decembar 2017. godine	-
31. decembar 2018. godine	4.672

Objekat u ulici Vase Pelagića broj 22 je u skladu sa MRS 40 reklasifikovan u investicione nekretnine u iznosu od 4.834 hilj. KM. Ulaganja u nekretnine se vode po metodu nabavne vrijednosti.

Na dan 31. decembra 2018. godine sudski vještak građevinske struke izvršio je procjenu nekretnine i procijenjena vrijednost iznosi 4.720 KM.

18. OSTALA AKTIVA

	(U hiljadama BAM)	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
U BAM:		<i>Korigovano</i>
- Zalihe materijala	1.883	1.416
- Potraživanja po osnovu dospjelih kamata (faktoring)	1	1
- Otkupljena potraživanja	437	1.101
- Razgraničeni ostali troškovi	223	170
- Potraživanja za naknade i provizije	71	65
- Obveznice – izmirenje ratne štete	49	-
- Dati avansi	50	6
- Ostala potraživanja	970	651
- Odložena poreska sredstva	-	1
U stranoj valuti:		
- Razgraničena potraživanja za obračunate troškove	44	60
- Ostala potraživanja u stranoj valuti	85	47
- Avansi u stranoj valuti	11	11
	3.824	3.529
Minus: Ispravka vrijednosti obračunatih kamata i ostale aktive	(1.028)	(767)
Ukupno:	2.796	2.762

19. DEPOZITI KOMITENATA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017. <i>Korigovano</i>
Depoziti po viđenju u BAM:		
- vlada i vladine institucije	1.826	749
- preduzeća	11.974	8.760
- banke i bankarske institucije	12	-
- neprofitne organizacije	1.321	853
- nebankarske finansijske institucije	11.686	7.252
- građani/strana lica	18.651	16.468
- ostalo	352	73
	45.822	34.155
Depoziti po viđenju u stranoj valuti:		
- preduzeća	2.150	1.387
- neprofitne organizacije	1.550	340
- nebankarske finansijske institucije	125	3.101
- građani/strana lica	5.424	5.911
- ostalo	5	4
	9.254	10.743
Kratkoročni depoziti u BAM:		
-banke i bankarske institucije	7.000	-
-vlada i vladine institucije	1.622	622
- preduzeća	126	1.141
- nebankarske finansijske institucije	22.077	25.387
- građani	377	216
-Ostalo	51	36
	31.253	27.402
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti:		
-stanovništvo	245	265
	245	265
Dugoročni depoziti u BAM:		
- vlada i vladine institucije	10.558	7.258
- preduzeća	4.580	1.412
-neprofitne organizacije	3.664	3.663
- nebankarske finansijske institucije	19.781	17.948
- građani	69.397	38.736
- ostalo	641	650
	108.621	69.667
Dugoročni depoziti u stranoj valuti:		
- preduzeća	2.076	2.231
- nebankarske finansijske institucije	2.065	2.065
- građani/strana lica	118.932	71.428
- neprofitne organizacije	1.174	1.173
	124.247	76.897
Ukupno:	319.442	219.129

19. DEPOZITI KOMITENATA (nastavak)

Tekuća dospjeća dugoročnih depozita

(U hiljadama BAM)

	31. decembar 2018.	31. decembra 2017. <i>Korigovano</i>
Dugoročni dio dugoročnih depozita u BAM		
-vlada i vladine institucije	58	208
-preduzeća	3.171	701
-neprofitne organizacije	1.051	3.229
-nebankarske finansijske institucije	10.161	6.580
-građani	38.822	17.405
-ostali	1	-
	53.264	28.123
Dugoročni dio dugoročnih depozita u stranoj valuti		
-preduzeća	903	1.173
-nebankarske finansijske institucije	500	2.065
-građani	67.298	32.838
-neprofitne organizacije	1	1.173
	68.702	37.249
Tekuća dospjeća dugoročnih depozita u BAM		
-vlada i vladine institucije	10.500	7.050
-preduzeća	1.409	711
-neprofitne organizacije	2.613	434
-nebankarske finansijske institucije	9.620	11.368
-građani	30.575	21.331
-ostali	640	650
	55.357	41.544
Tekuća dospjeća dugoročnih depozita u stranoj valuti		
-preduzeća	1.173	1.058
-nebankarskih finansijskih institucije	1.565	-
-građani	51.634	38.590
-neprofitne organizacije	1.173	-
	55.545	39.648
Ukupno dugoročni depoziti u BAM:	108.621	69.667
Ukupno dugoročni depoziti u stranoj valuti:	124.247	76.897

20. OBAVEZE PO KREDITIMA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017. <i>Korigovano</i>
U BAM:		
- Fond za razvoj i zapošljavanje RS	5.067	5.235
- Fond stanovanja RS	8.388	7.345
- Fond za razvoj istočnog dijela RS	3.461	4.744
Ukupno u BAM:	16.916	17.324
U stranoj valuti:		
- EFSE	-	-
- IFC	-	1.118
Ukupno u stranoj valuti:	-	1.118
Razgoreni obaveze za kamatu u stranoj valuti po dugoročnim kreditima od nerezidenata	-	4
Ukupno dugoročni dio obaveza:	16.916	18.446
Tekuća dospjeća:		
- EFSE	-	-
- IFC	-	1.118
- IRB	2.039	1.947
Ukupno tekuća dospjeća dugoročnih obaveza:	2.039	3.065

Na dan 31. decembra 2018. godine ukupno stanje obaveza po osnovu kredita od fondova kojima upravlja Investiciono Razvojna Banka Republike Srpske iznosi 16.916 hiljadu BAM (31. decembar 2017. 17.324 hiljadu BAM).

Banka je zaključila ugovore sa ino kreditorima pod sljedećim uslovima:

IFC, 31. decembra 2014. godine: iznos kredita 4 miliona EUR – a, period 4 godine, grejs period 1 godina, kamatna stopa EURIBOR plus maksimalna marža 4,75%.

Sredstva primljenih kredita su namijenjena za finansiranje osnovnih sredstava, obrtnog kapitala, investicija, početnih poslovnih aktivnosti malih i srednjih preduzeća i preduzetnika.

Prema ugovorima o kreditima potpisanim sa kreditorima, Banka je obavezna da se pridržava određenih procedura i računovodstvenih evidencija koje adekvatno odražavaju operacije Banke u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima za finansijsko izvještavanje i određenim finansijskim uslovima.

Banka na dan 31. decembra 2018. godine nije kršila niti jednu od finansijskih kovenanta koje je ugovorila sa kreditorom IFC. Kredit je otplaćen u junu 2018. godine. Kredit je otplaćen u junu 2018. godine.

21. SUBORDINIRANI DUG

(U hiljadama BAM)

	31. decembar 2018.	31. decembar 2017. <i>Korigovano</i>
EFSE, Luksemburg	6.845	6.845
Razgranicene obaveze za kamatu u stranoj valuti po dugorocnim subordiniranim kreditima	113	119
Ukupno:	6.958	6.964

Rješenjem broj 03-1515-3/16 od 7. oktobra 2016. godine ABRS je dala saglasnost za uključenje subordinisanog duga u dopunski kapital Banke u iznosu od 6.845 hiljada BAM.

Banka je 13. oktobra 2016. godine zaključila ugovor sa EFSE, Luksemburg o suborninisanom kreditu u visini od 6.845 hiljada BAM, na period od 6 godina, uz jednokratni povrat i kamatnu stopu od 6,2 %.

Svrha kredita je jačanje ukupnog kapitala Banke.

Sredstva od strane kreditora uplaćena su na devizni račun Banke 21. oktobra 2016. godine.

Banka na dan 31. decembra 2018. godine nije kršila niti jednu od finansijskih kovenanta koje je ugovorila sa EFSE, Luksemburg.

22. OSTALA PASIVA

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017. <i>Korigovano</i>
U BAM:		
- razgraničeni prihodi	2.304	2.015
- obaveze prema dobavljačima	357	451
- ostale obaveze	1.219	856
U stranoj valuti:		
- obaveze prema dobavljačima	40	22
- ostale obaveze	154	15
Ukupno:	4.074	3.359

23. KAPITAL

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke je formiran inicijalnim ulozima akcionara, i naknadnom dokapitalizacijom u novcu. Osnovni kapital Banke na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 46.841 hiljada BAM (na dan 31. decembra 2017. godine iznosi 46.841 hiljada BAM), i sastoji se od 468.410 redovnih akcija nominalne vrijednosti od 100 BAM.

Prema izvodu Centralnog registra hartija od vrijednosti Republike Srpske, na dan 31. decembra 2018. godine, struktura akcijskog kapitala je bila sljedeća:

	Broj akcija	U hiljadama BAM	%
MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	366.956	36.696	78,34
Nederlandse Financierings - Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (u daljem tekstu: FMO).			
Holandija	54.195	5.419	11,57
KfW, Njemačka	47.259	4.726	10,09
	468.410	46.841	100,00

23. KAPITAL (nastavak)

Na dan 31. decembra 2017. godine, struktura akcijskog kapitala Banke je bila sljedeća:

	Broj akcija	U hiljadama BAM	%
MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka	366.956	36.696	78,34
Nederlandse Financierings - Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (u daljem tekstu: FMO).			
Holandija	54.195	5.419	11,57
KfW. Njemačka	47.259	4.726	10,09
	<u>468.410</u>	<u>46.841</u>	<u>100,00</u>

Rezerve kapitala

Rezerve kapitala u iznosu od 238 hiljada BAM su nastale izdvajanjem sredstava iz dobiti po Odluci Nadzornog odbora broj NO-60/2017. godine od 26. aprila 2017. godine na zakonske rezerve i Skupštine Banke broj SK -7/2018 od 13.06.2018.godine.

24. ZARADA PO AKCIJI

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Neto dobitak perioda	5.226	4.263
Ponderisani broj akcija	468.410	426.163
Osnovna zarada po akciji (u BAM)	<u>11, 15</u>	<u>10,00</u>

Obzirom da Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije na akcije, razrijeđena zarada po akciji je ista kao i osnovna.

25. POTENCIJALNE I UGOVORENE OBAVEZE**a) Plative i činidbene garancije i ostale preuzete neopozive obaveze**

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Plative garancije	10.564	7.524
Činidbene garancije	12518	5.765
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite	11.983	8.453
Neiskorištena prekoračenja po računima i kreditnim karticama	6.650	5.867
Ukupno	<u>41.715</u>	<u>27.609</u>

b) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka vodi sporove po 905 predmeta. Ukupan iznos portfolija koji je zaprimljen u Službu pravnih poslova prinudne naplate sa 31. decembar 2018. godine je 13.914 hiljada BAM (31. decembar 2017. godine je 12.101 hiljada BAM).

Na dan 31. decembra 2018. godine protiv Banke je pokrenuto 9 sudskih sporova. Imajući u vidu prirodu spora, Odbora za procjenu postojanja rizika gubitka u postupcima protiv Banke utvrđuje da je procijenjena uspješnost Banke u svim navedenim sporovima preko 50%, te u skladu sa Procedurom o procjeni uspješnosti Banke i određivanju rezervisanja u postupcima koji se vode protiv „MF banke“ a.d. Banja Luka predlaže da se po navednim sudskim postupcima rezerviše 2% od vrijednosti sporova. Odlukom uprave Banke broj: Up-314/2018 od 28.12.2018.godine potvrđen je prijedlog Odbora. Rezevisanja po sudskim sporovima na dan 31.12.2018.godine iznose 10 hiljada KM.

25. POTENCIJALNE I UGOVORENE OBAVEZE (nastavak)**c) Usaglašenost sa zakonskim propisima**

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih različitih plasmana uskladi sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je po svim pokazateljima bila usklađena sa računovodstvenim standardima i propisima Republike Srpske koji su ustanovljeni od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

26. ODNOSI SA POVEZANIM SUBJEKTIMA**Izveštaj o finansijskom položaju**

(U hiljadama BAM)

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Sredstva:		
Potraživanja po osnovu plasiranih kredita rukovodstvu i zaposlenima		
Banke	1.617	3.358
Potraživanja za kamatu	13	2
Obračunata kamata	1	2
Sredstva, ukupno	1.631	3.362
Obaveze:		
- Transakcioni računi rukovodstva Banke, NO i Uprava	649	1.239
- Ostala povezana fizička lica	369	1.598
	1.018	2.837
Obaveze prema dobavljačima:		
- MF Software d.o.o., Banja Luka	-	88
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka (matično društvo)	-	11
	-	99
Ostale obaveze		
- Ostale obaveze	5	4
	5	103
Obaveze za kamatu:		
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	1	9
- Udruženje građana Mikrofin	-	1
- Povezana fizička lica	9	90
	10	100
Stanje depozita povezanih pravnih lica:		
- MKD Mikrofin d.o.o., Banja Luka (matično društvo)	5.129	6.288
- MF Software d.o.o., Banja Luka	134	78
- Mikrofin osiguranje a.d., Banja Luka	6.393	5.593
- Udruženje građana Mikrofin	690	758
- Zepter fond	-	2.500
- Ostali	120	143
	12.466	15.360
Obaveze, ukupno	13.499	18.499
Obaveze, neto	(11.868)	(15.137)

26. ODNOSI SA POVEZANIM SUBJEKTIMA (nastavak)

(U hiljadama BAM)

Izveštaj o dobitku i gubitku	Za period koji se završava	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Prihodi		
Prihodi od naknada od povezanih pravnih lica:		
- MKD Mikrofin d.o.o. Banja Luka	545	379
- Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	-	12
- MF SOFTWARE d.o.o. Banja Luka	1	1
- Drvex d.o.o. Laktaši	5	6
- Ostalo	-	-
- Ostalo fizička lica	-	15
Prihodi po osnovu zakupa	232	86
Prihodi od kamata ostalih povezanih lica	45	53
Prihodi, Ukupno	828	552
Rashodi		
Troškovi zakupa nekretnina– MKD Mikrofin d.o.o. Banja Luka	(29)	(29)
Troškovi zakupa nekretnina – Drvex d.o.o. Laktaši	(16)	(16)
Troškovi zakupa nekretnina – Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	(51)	(51)
Troškovi zakupa softvera- MF SOFTWARE d.o.o. Banja Luka	(219)	(115)
Troškovi licenci - MF SOFTWARE d.o.o. Banja Luka	(79)	(66)
Troškovi osiguranja - Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	(184)	(139)
Troškovi kancelarijskog materijala	-	-
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	-	(114)
Intelektualne usluge	-	-
Troškovi stručnog obrazovanja	-	-
Rashodi od kamata od povezanih pravnih lica:		
- Mikrofin osiguranje a.d. Banja Luka	(93)	(107)
- Udruženje građana Mikrofin	(11)	(18)
- Zepter fond	-	(106)
- Rukovodstvo Banke	(4)	(18)
- Ostalih povezanih lica	(2)	(53)
- Zepter fond	-	-
Rashodi po osnovu naknada članovima Nadzornog odbora i rukovodstva banke	(893)	(1.654)
Rashodi, ukupno	(1.581)	(2.486)
Rashodi, neto	(753)	(1.934)

27. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na plate (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim i entitetskim ministarstvima i institucijama u vezi sa pravnom interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa.

Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

28. TEKUĆA EKONOMSKA SITUACIJA I NJEN UTICAJ NA POSLOVANJE BANKE

U toku 2018. godine Banka je bila pod određenim uticajem globalne ekonomske i finansijske krize kao i osjetnog pada privredne aktivnosti u BiH. I pored značajnih kreditnih aktivnosti tokom 2017. godine, Banka nije imala problema sa likvidnošću.

Do sada, tekuća finansijska kriza je imala ograničen uticaj na finansijski položaj i performanse Banke, prije svega zahvaljujući internim politikama upravljanja rizicima i regulatornim ograničenjima, Banka je blagovremeno preduzela više mjera za sprečavanje pogoršanja rizika, kao što su:

- revidiranje politika i procedura odobravanja kredita, procjene kreditnog rizika, te upravljanja rizicima.
- prilagođavanje ponude proizvoda i usluga potrebama klijenata i strukturi raspoloživih izvora.
- odobravanje restrukturiranja kredita u cilju prilagođavanja plaćanja realnim izvorima klijenta.
- ponovno vrednovanje kolateralu prilikom reodobravanja i restrukturiranja kredita.

Banka pažljivo i na redovnoj osnovi prati kreditni rizik, rizik likvidnosti, kamatni i devizni rizik. Očekuje se da će i likvidnost Banke u budućem periodu biti na zadovoljavajućem nivou.

Ekonomska situacija u zemlji verovatno će uticati na položaj određenih industrijskih grana, kao i na sposobnost nekih klijenata da servisiraju svoje kreditne obaveze što može imati uticaj na rezervisanja Banke za gubitke po osnovu obezvrjeđenja nakon 31. decembra 2018. godine, a zatim i na druga područja u kojima se od rukovodstva Banke očekuje da daje procjene, uključujući i procjenu vrijednosti sredstava obezvrjeđenja i hartija od vrijednosti. Finansijski izvještaji Banke sadrže značajne računovodstvene procjene koje se odnose na gubitke usljed umanjenja vrijednosti imovine, procjenu vrijednosti sredstava. Banka će se nakon 31. decembra 2018. godine koncentrisati na upravljanje svojim finansijskim portfoliom u skladu sa promjenama u poslovnim okruženju.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

29.1. Upravljanje finansijskim rizicima

Banka je izložena različitim vrstama finansijskih rizika na osnovu svojih aktivnosti koje, između ostalog, uključuju analize, procjene, prihvatanje određenog stepena rizika ili kombinacije rizika, kao i upravljanje istim. Preuzimanje rizika se nalazi u osnovi finansijskog poslovanja, a operativni rizici su propratni efekti svakog posla. Banka ima cilj da postigne odgovarajuću ravnotežu između preuzetih rizika i povrata na ulaganja, i da svede na minimum potencijalne negativne efekte istih na finansijski rezultat Banke.

Politike upravljanja rizicima Banke koriste se za identifikovanje i analizu ovih rizika, za uspostavljanje odgovarajućih ograničenja i kontrola, za posmatranje rizika i poštovanje ograničenja na osnovu pouzdanih i ažurnih informacionih sistema. Banka redovno preispituje svoje politike i sisteme upravljanja rizicima da bi isti odgovarali promjenama na tržištu, promjenama proizvoda i novim najboljim praksama.

Banka je uspostavila sistem upravljanja rizicima kako bi na vrijeme identifikovala, procijenila i pratila rizike kojima je izložena u svom poslovanju. Struktura upravljanja rizicima organizovana je u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske i važećim Odlukama ABRS.

Nadzorni odbor

Odgovornost Nadzornog odbora Banke je da definiše strategiju upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom Banke, kao i politiku upravljanja rizicima Banke, te da nadgleda rizike koje Banka preuzima u svojim aktivnostima.

Nadzorni odbor usvaja program, politike i procedure za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizikom. Nadzorni odbor obezvrjeđuje potpuno postupanje Banke u skladu sa definisanom strategijom i usvojenim politikama i procedurama.

Nadzorni odbor je, takođe, zadužen za rizike velike izloženosti (bilo kada je riječ o pojedinačnom klijentu ili grupi povezanih lica), te odlučuje o odobravanju svih zahtjeva za rizične proizvode banke (na preporuku KO banke) u pojedinačnom iznosu većem od 2.000.001 BAM. Nadzorni odbor imenuje i razrješava članove Kreditnog odbora Banke.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.1. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Uprava Banke

Odgovornost Uprave Banke je da kreira, razvija i blagovremeno podnosi Nadzornom odboru prijedloge za donošenje programa, politika i procedura za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizicima.

Uprava Banke je odgovorna za sprovođenje definisane strategije upravljanja rizicima i strategije upravljanja kapitalom, kao i politike upravljanja rizicima Banke.

Uprava Banke nadzire rad nižih nivoa rukovodstva i izvršilaca u Banci, te kontroliše primjenu usvojenih politika i procedura. Uprava Banke najmanje kvartalno prati kretanja i vrši analizu upravljanja rizicima, te redovno izvještava Nadzorni odbor. U slučaju da neke aktivnosti i rizici nisu definisani politikom i strategijom, Uprava Banke je u obavezi da o tim slučajevima obavijesti Nadzorni odbor.

Kreditni odbor Banke

Obaveza Kreditnog odbora Banke je da, u okvirima utvrđene kreditne politike Banke, donosi odluke o plasmanima preko 200 hiljada BAM do 1 miliona BAM pojedinačne izloženosti, odnosno preko 300 hiljada BAM do 1,5 miliona BAM izloženosti na nivou komitenta ili grupe povezanih lica. Donošenje odluke o plasmanima ispod iznosa koji su u nadležnosti Kreditnog odbora Banke je nadležnost Kreditnog odbora poslovnice ili lična nadležnost Šefa poslovnice.

Sektor upravljanja rizicima

Uloga Sektora upravljanja rizicima je identifikacija, mjerenje, procjena i upravljanje rizicima koje je Banka preuzela u svom redovnom poslovanju. Obaveza Sektora upravljanja rizicima je davanje mišljenja u pisanoj formi za ukupne izloženosti za fizička lica veće od 20 hiljada BAM odnosno preko 50 hiljada BAM ukupne izloženosti za pravna lica. Mišljenje Sektora upravljanja rizicima je sastavni dio kreditnog prijedloga, odnosno predmeta koji se razmatra na Kreditnom odboru.

Rukovodilac Sektora upravljanja rizicima kao član Kreditnog odbora Banke kao i član Uprave nadležan za upravljanje rizicima imaju pravo veta kod odlučivanja o plasmanima koje razmatra Kreditni odbor Banke. Sektor upravljanja rizicima daje mišljenje o novim kreditnim proizvodima koji generišu rizik kao i ostalim oblastima koji generišu rizik.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO)

Osnovna funkcija Odbora za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO) je identifikacija, mjerenje i upravljanje rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih i vanbilansnih pozicija, prije svega rizikom likvidnosti i kamatnim rizikom, definišući odgovarajuće limite rizika i mjere kojima se eliminiše negativan uticaj na profitabilnost.

Odbor za upravljanje plasmanima

Osnovna funkcija Odbora za upravljanje plasmanima je da nadzire kvalitet kreditnih plasmana Banke, proces monitoringa i efikasnosti upravljanja kreditnim rizikom, prati procese naplate u Sektoru pravnih poslova i restrukturiranja i njihovo ostvarivanje u skladu sa poslovnim ciljevima MF Banke (u daljem tekstu Banka). Uloga odbora za praćenje kreditnog procesa po svim njegovim fazama da u slučaju identifikovanja uskog grla pripremi prijedlog Upravi Banke da se definišu mjere, aktivnosti i odgovorni na otklanjanju istih. Takođe je uloga koordinacija i strategijsko usmjeravanje procesa i aktivnosti između svih poslovnih funkcija u Banci koje su uključene u kreditni proces radi optimizacije procesa u svim njegovim fazama uz postizanje zadanih ciljeva i planiranih vrijednosti uz redovne kontrole povezane sa ovim procesima. U nadležnosti ovog odbora je davanje saglasnosti za odstupanja od definisanih procedura naplate, kao i prijedloga za poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolia.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.1. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Komisija za likvidnost

Komisija za likvidnost, sastavljena od tri člana imenovana od strane NO Banke i to člana Uprave Banke, rukovodioca Sektora sredstava i transakcionih poslova i PPM i rukovodioca Sektora upravljanja rizicima i održava sastanke minimalno jednom mjesečno. Komisija za likvidnost prati i procjenjuje tekuću, dnevnu likvidnost na osnovu plana likvidnosti na određeni dan, kojeg Sektor sredstava i transakcionih poslova i PPM dostavlja na dnevnom nivou članovima Komisije i ostalim članovima Uprave Banke.

Na mjesečnom nivou analizira plan likvidnosti i njegovu realizaciju, predlaže mjere i definiše zadatke za potrebe održavanja likvidnosti Banke da bi izbjegla rizik negativnih efekata na finansijski rezultat Banke zbog nemogućnosti urednog izmirenja svojih tekućih obaveza.

Sektor sredstava i transakcionih poslova i PPM

Sektor sredstava i transakcionih poslova i PPM svoju ulogu upravljanja tekućom likvidnošću ostvaruje kroz sljedeće aktivnosti:

- planiranje priliva i odliva novčanih sredstava na dnevnom nivou,
- praćenjem poslovnih promjena i stanja novčanih sredstava na računu rezervi kod CB BiH, na računima kod korespondentnih banaka u inostranstvu i u zemlji, kao i novčanih sredstava u gotovom novcu u domaćoj i stranoj valuti u trezoru i u blagajnama Banke,
- pribavljanje nedostajućih sredstava ili plasiranje viška likvidnih sredstava na finansijskim tržištima,
- prati velike pojedinačne odlive/prilive sredstava deponenata, prati isplate kredita, a sve u cilju održavanja devizne pozicije, ročne strukture i ispunjenja svih dospjelih obaveza na vrijeme.
- analizu strukture i ročnosti depozita preduzimajući aktivnosti ponovnog ugovaranja ročnosti dospjelih depozita,
- održava i izdvaja zakonsku obaveznu rezervu kao minimalan iznos sredstava izdvojenih na računu rezervi kod CB BiH,
- priprema dnevne, mjesečne i šetomjesečne planove likvidnosti kao metod procjene buduće likvidnosti,
- interno i eksterno izvještavanje o kretanju likvidnosti.

Najznačajniji rizici kojima je Banka izložena u svom poslovanju jesu kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti i operativni rizik.

29.2. Sistem upravljanja rizicima i tehnike ublažavanja

Banka se u svom poslovanju neminovno sreće sa različitim vrstama rizika, iz kojih mogu proistići negativni efekti na poslovanje banke. Sistem upravljanja rizicima u Banci obuhvaćen je strategijom i politikom upravljanja rizicima, odgovarajućom unutrašnjom organizacionom strukturom banke, efektivnim i efikasnim procesom upravljanja svim rizicima kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, adekvatnim sistemom unutrašnjih kontrola i odgovarajućim informacionim sistemom kao i adekvatnim procesom interne procene o adekvatnosti kapitala.

U cilju efikasnog upravljanja rizikom i uzimajući u obzir potrebu minimiziranja sukoba interesa između preuzimanja rizika, ograničenja nivoa rizika i kontrole, kao i revizije sistema upravljanja rizicima, sveobuhvatan sistem upravljanja rizicima Banke uspostavljen je u skladu sa principom "3 linije odbrane". „Prva linija odbrane“ ima za ciljeve: Identifikovanje, procjenu, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika u skladu sa limitima rizika utvrđenim u drugoj liniji odbrane. „Druga linija odbrane“ ima za cilj nezavisno od prve linije kontrole usklađenost sa utvrđenim ograničenjima. „Treća linija odbrane“ ima za cilj nezavisnu procjenu usklađenosti sistema upravljanja rizicima sa internim i eksternim zahtjevima.

Banka u svom poslovanju koristi tehnike smanjenje kreditnog rizika povezanog sa izloženošću ili izloženostima koje ta banka ima, a koja obuhvata materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Materijalna kreditna zaštita predstavlja tehniku smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizilazi iz prava te banke da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja povezanih sa drugom ugovornom stranom, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu imovinu ili iznose, ili da smanji iznos izloženosti na iznos razlike između iznosa izloženosti i iznosa kreditne zaštite. Nematerijalna kreditna zaštita je tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizilazi iz obaveze treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti)

Primjena MSFI 9 počela je od 1. januara 2018. godine i od tada Banka ima definisane strategije, politike i procedure vezane za biznis modele Banke, koji su dokazi za formalno dokumentovanje postojećih biznis modela, definisanje novih i njihovo prilagođavanje MSFI 9.

NO Banke je usvojio Metodologiju za izračunavanje ispravke vrijednosti za očekivane gubitke prema zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 9 (u daljem tekstu: Metodologija) koja definiše metode i tehnike koje se koriste u MF Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) u cilju obračunavanja individualne i grupne ispravke vrijednosti bilansnih i vanbilansnih pozicija Banke tj. cjelokupne finansijske aktive u opsegu Standarda. Metodologijom su definisani kriteriji za određenje tipa finansijske aktive, kriterije za identifikaciju potraživanja koja je potrebno individualno procijeniti kao i kriterije za ocjenu potraživanja koja su predmet grupne procjene i ista se primjenjuje na nivou Banke na sistematičan način i konzistentno tokom vremena i njenom konzistentnom primjenom se omogućuje pravovremeno utvrđivanje očekivanih gubitaka koji proističu usljed neispunjenja ugovornih obaveza od strane klijenata ili značajnog povećanja kreditnog rizika, a sve u cilju zaštite kapitala Banke u periodu kada gubitak bude identifikovan i realizovan. Metodologija je zasnovana na zahtjevima definisanim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) 9.

Metodologija se zasniva na pravilima i istorijskim podacima, uvažava objektivne kriterije poslovanja na lokalnom tržištu (korištenje realne diskontne stope prilikom procjene očekivanih novčanih tokova, utrživost kolaterala i vrijeme potrebno za realizaciju, važeće zakonske propise i sudsku praksu u izvršenju istih, trenutne ekonomske uslove i druge relevantne faktore koji utiču na finansijsku sposobnost dužnika) te nameće obavezu Banke da procijeni trenutno stanje ekonomskog okruženja u kojem posluje i u skladu s tim u ispravke vrijednosti ugradi očekivanje za buduće informacije.

Metodologijom je definisano:

- 1) Tip finansijske imovine tj. da li se radi o kupljenoj ili kreditno umanjenoj imovini;
- 2) Određivanje faze (stagea) u kojoj se finansijska imovina nalazi;
- 3) Određivanje limita materijalne značajnosti za pojedinačne izloženosti;
- 4) Identifikaciju izloženosti koje se procjenjuju/klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi;
- 5) Individualna ispravka vrijednosti;
- 6) Grupna ispravka vrijednosti.

Pored navedenog Metodologija obuhvata sljedeće:

- 1) identifikaciju potraživanja koja se klasifikuju na individualnoj odnosno grupnoj osnovi, te kriterije razvrstavanja potraživanja u homogene grupe sa sličnim karakteristikama (tip klijenta/segmentacija, vrsta kreditnog proizvoda, instrument osiguranja potraživanja, urednost u izmirenju obaveza, sektorska i geografska struktura, i sl.);
- 2) utvrđene metode i tehnike za klasifikaciju na individualnoj, odnosno grupnoj osnovi, uključujući i način procjene očekivanog vremena naplate i procenta vrijednosti instrumenta osiguranja potraživanja iz kojeg će biti izvršena naplata (uzeti u obzir sve troškove aktiviranja i naplate), te faktore koji se koriste pri utvrđivanju vremenskih intervala za procjenu gubitaka na osnovu podataka iz ranijih perioda;
- 3) korištene analize, procjene i ostali postupci pri obračunu ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja treba da su precizno objašnjeni i adekvatno dokumentovani u pisanoj formi;
- 4) osiguravanje tačnih i ažurnih podataka koji se uzimaju u obzir pri ocjeni naplativosti potraživanja;
- 5) jasno određene organizacione dijelove u čijoj nadležnosti je navedena procjena i uslove pod kojima se može vršiti procjena na osnovu ranijih iskustava.

Uzimajući u obzir činjenicu da regulativa ne stavlja izvan snage prethodne regulatorne odredbe koje se odnose na klasifikaciju izloženosti i izračun rezervisanja u skladu sa klasifikacijom izloženosti, iste ostaju na snazi. Banka je dužna istovremeno izračunavati rezervisanja u skladu sa klasifikacijom izloženosti i ispravku vrijednosti prema internoj metodologiji umanjenja vrijednosti. Metodološki okvir za izračun ispravke vrijednosti je podložan je daljem razvoju i daljim poboljšanjima u narednim razdobljima, zbog trenutne harmonizacije ABRS sa MSFI, poboljšanja u procesima Banke kao i promjenama u samim MSFI. Metodologija je temeljena na osnovu konačne verzije Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9: „Finansijski instrumenti“ usvojenog od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board – IASB) finansijske institucije su za svoje finansijske instrumente u obavezi biti usklađene sa zahtjevima ovog standarda od 01.01.2018. godine.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Obzirom da MSFI 9 mijenja postojeći MRS 39, navedene ključne razlike MSFI 9 u odnosu na MRS 39 su:

- Koncept mjerenja očekivanih gubitaka – mjerenje očekivanog gubitka prema MSFI 9 prelazi iz oblasti prepoznavanja nastalih gubitaka u oblast očekivanih gubitaka, pri čemu se za očekivanje gubitaka moraju uzeti u obzir različiti scenariji.
- Vjerovatnoćom ponderisani scenariji izračuna očekivanog gubitka – znači da se u svim fazama očekivanja gubitaka mora ugraditi i vjerovatnoćom ponderisani scenariji izračuna u minimalno dva tj. više scenarija sa pripadajućom vjerovatnoćom. Samim tim, za svaku izloženost postoji neka (pa čak i marginalno mala) vjerovatnoća nastanka gubitka.
- Neophodno adekvatno modeliranje risk parametara (EAD – izloženosti, PD – vjerovatnoća defaulta, LGD – gubitak po defaultu, CCF – faktor kreditne konverzije) – MSFI 9 pored toga što zahtijeva preciznije parametre za izračun očekivanih gubitaka koje u obzir uzimaju PIT (point-in-time) parametre, nasuprot trenutno definiranih IAS 39 (TTC – through the cycle).
- Neophodno modeliranje makroekonomskih očekivanja – prilikom određivanja risk parametara neophodno je uzeti u obzir i kako kretanje makroekonomskih varijabli utječe na kretanje risk parametara Banke.
- Kriteriji za prelazak u faze – MSFI 9 obzirom na određenje da u dijelu prihodujućeg portfolija postoji i faza 2 tj. faza u koju se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja, neophodno je da Banka definiše kriteriji na osnovu kojih će prepoznavati izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom u svim segmentima umanjjenja vrijednosti finansijskih instrumenata.
- Obračun kamatnog prihoda na nekvalitetnu aktivu – kao i prema MRS-u 39, jedini izvor kamatnog prihoda na nekvalitetnu aktivu je tzv. unwinding.
- POCI finansijska aktiva (engl. purchased or originated credit-impaired financial assets) – definiše se nova kategorija aktive za koju je postoji poseban set pravila tj. aktiva koja sa sobom prilikom odobravanja ili kupovine već nosi oznaku umanjjenja vrijednosti, aktiva za koju već postoji individualno očekivano umanjjenje vrijednosti.

Ispravka vrijednosti prema MSFI 9 se kreira za finansijsku aktivu u opsegu standarda koja je razvrstana u odgovarajuće poslovne modele i područja 1 standarda.

Prema zahtjevima standarda MSFI 9, Banka prema razumnom trošku i naporu procjenjuje u kojoj tački ekonomskog ciklusa se trenutno nalazi u odnosu na svoje izloženosti i kako makroekonomska kretanja odnosno buduće informacije mogu uticati na očekivani gubitak. Makroekonomski pokazatelji mogu različito uticati na risk parametre u izračunu dvanaestomjesečnih i cjeloživotnih gubitaka, ali obzirom da je formula izračuna ispravke vrijednosti proizvod risk faktora/parametara, prilagođavanjem jednog risk parametra (PD) će se prilagoditi i ispravka vrijednosti za očekivane buduće informacije. Pod pragom materijalne značajnosti („threshold”), u Metodologiji se koristi za potrebe obračuna broja dana kašnjenja podrazumijeva se iznos veći od:

- 1% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je fizičko lice ili poljoprivrednik i ne manji od 20,00 BAM, odnosno
- 2,5% pojedinačnog potraživanja banke od dužnika koji je pravno lice ili preduzetnik i ne manji od 500,00 BAM.

Definicija statusa neispunjavanja obaveza ostaje nepromijenjena u odnosu na MRS 39. Neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvrijeđena i gubici zbog obezvrijeđenja su nastali ako, i samo ako, postoji objektivni dokaz obezvrijeđenja kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva (nekog “događaja gubitka”) i taj događaj gubitka (ili događaji) imaju uticaj na procijenjene buduće tokove gotovine finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procijenjeni.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Banka prvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz obezvrjeđenja individualno za finansijska sredstva koja su individualno značajna, i individualno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu finansijski značajna. Individualno beznačajne izloženosti bi bile procijenjene individualno kada se definiše specifičan rizik povezan sa klijentom/transakcijom (npr. koncentracija industrije, status neispunjene obaveze, kategorije rejtinga, vrsta kredita, sposobnost kupca da nosi rizik, itd.). Objektivni dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa sredstava obezvrjeđena uključuje vidljive podatke koji dođu do pažnje Banke u vezi sa događajima gubitka opisanim ispod:

- Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pri tome se pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju potraživanja Banke od klijenta kako je to definirano ovom Metodologijom;
- Banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja instrumenta osiguranja posebno cijeneći slijedeće elemente:
- djelomičan ili potpuni otpis potraživanja;
- restrukturiranje potraživanja usljed pogoršanja finansijskog stanja dužnika, uz umanjenje glavnice, kamate ili naknade ili produženja roka vraćanja istih i
- likvidaciju ili stečaj dužnika.

Banka status neispunjavanja obaveza utvrđuje na nivou klijenta za sve izloženosti. Na temelju statusa neispunjavanja obaveza, te pojedinačnoj značajnosti izloženosti, Banka razlikuje različite pristupe mjerenju umanjenju vrijednosti (pojedinačna ili skupna procjena). Za sve materijalno značajne klijente za koje se utvrdi da postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti tj. da su u statusu neispunjavanja obaveza (defaulta), nose posebne rezervacije ili su klasifikovani kao POCI aktiva, Banka će raditi individualno procjenu umanjenja vrijednosti.

Prema navedenom, u procesu utvrđivanja ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 Banka razlikuje dva pristupa:

- Individualna (pojedinačna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na već navedene izloženosti koje su istovremeno individualno materijalno značajne (njihova izloženost prelazi individualno definisan značajan limit) i imaju dokaz o obezvrjeđenju potraživanja,
- Portfolio (grupna) ispravka vrijednosti – Ova vrsta ispravke vrijednosti se obračunava na sve izloženosti Banke za koje ne postoji dokaz o obezvrjeđenju potraživanja.
- Na svaki zadnji dan u mjesecu Banka će odrediti obje vrste ispravki vrijednosti. Metodologijom su definisani kriteriji za alokaciju po područjima („Stage“-ima) za pravna i fizička lica.

Obračun ispravke vrijednosti i rezervisanja za gubitke po individualnim materijalno značajnim izloženostima kod kojih je identifikovan objektivni događaj obezvrjeđenja vrši se kroz individualnu ispravku vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti podrazumjeva procjenu očekivanih kreditnih gubitaka podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova u više različitih scenarija naplate sa određenim vjerovatnoćama svakog scenarija te izračuna njihove sadašnje vrijednosti. Individualna ispravka vrijednosti se izračunava kao razlika između ukupne bilansne izloženosti klijenta po kreditu (dospjela glavnica, nedospjela glavnica, kamata) i zbira neto sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova novca (iz redovne otplate i iz aktiviranih instrumenata obezbjeđenja) tog kredita. Za svaku transakciju pojedinačno buduću tokovi novca biće pojedinačno određeni i to posebno za glavicu i posebno za kamatu.

Obračun ispravke vrijednosti kroz portfolio ispravku vrijednosti vrši se za sljedeće vrste izloženosti: za izloženosti koje nisu materijalno značajne u fazi 3 i za sve izloženosti u područjima („Stage“-ima) 1 i 2. Svi plasmani klijenata koji su prema kriterijima razvrstani za grupnu ispravku vrijednosti, dalje se grupišu u odgovarajuće homogene grupe (HG). Osnovni kriterijum grupisanja su segmenti, s tim što je najveći segment MSME dalje podijeljen na grupe kreditnih proizvoda: MSME-Kredit za obrtna sredstva, MSME-Kredit za osnovna sredstva i investicije, MSME-Nenamjenski kredit za preduzetnike, MSME-Transferisani kredit i MSME-Ostali. Zbog specifičnosti kreditnog proizvoda „Overdraft“, izloženosti koje pripadaju ovom proizvodu se izdvajaju u posebnu homogenu grupu na nivou portfolija Banke (bez obzira na segment). Za definisane homogene grupe će se kroz primjenu formirati ispravka vrijednosti. Za svaku homogenu grupu će se pratiti kretanje, odnosno migracija izloženosti iz bonitetnih grupa u određeni status prema danima kašnjenja kako je to prikazano u tabeli ispod.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.3. Ispravka vrijednosti potraživanja (primjena MSFI 9 – Finansijski instrumenti) (nastavak)

Migracije iz bonitetnih grupa u određeni status tj. drugu bonitetnu grupu pratiće se uzimajući srednju (ponderisanu) vrijednost presjeka na kraju pojedinačnih kvartala, vraćajući se unazad kroz istoriju podataka za definisani period (minimalno tri godine). Prema tome, prvo će se utvrditi pojedinačne migracije na definisane datume presjeka (kvartale), na način da će se pratiti kretanje izloženosti/partija (po bonitetnim grupama) koje su bile aktivne godinu dana do dana presjeka. Zatim će se za svaku bonitetnu grupu zbrojiti dobijeni iznosi koji su migrirali na svim datumima presjeka i podijeliti sa zbirom ukupnih izloženosti na svim datumima presjeka.

Mjerenje umanjenja vrijednosti na grupnoj osnovi zahtijeva procjenu parametara na statističkoj osnovi sa prilagođavanjem za buduće informacije. Parametri rizika PD i LGD će se računati za svaku homogenu skupinu na cjeloživotnom nivou tj. najvećom ročnosti pojedine homogene grupe korištenjem istorijskih podataka te prilagođavanjem za očekivane buduće gubitke.

Metodologijom su definisane vrste sredstava obezbjeđenja (kolaterala) i parametri vezani za kolaterale koji se koriste prilikom obračuna ispravke vrijednosti na individualnoj i portfolio osnovi. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i priznatog iznosa kolaterala (procijenjena vrijednost korigovana navedenim procentima u tabeli) predstavlja nepokriveni iznos koji čini osnovicu za portfolio obračun ispravke vrijednosti. Primjenom definisanih parametara po pojedinačnim vrstama kolaterala iz tabele, za potrebe obračuna individualne ispravke vrijednosti na individualno materijalno značajne izloženosti koje su obezbjeđene ovim vrstama kolaterala, dobija se očekivani tok gotovine umanjen kroz diskontovanje na sadašnju vrijednost. Postupci i metodi koji detaljnije opisuju aktivnosti vezane za sredstva obezbjeđenja (klasifikacija instrumenata obezbjeđenja, relevantni metodi procjene vrijednosti, ovlašteni procjenitelji i ostalo) su propisani u Politici prihvatljivih instrumenata obezbjeđenja.

29.4. Finansijski rizici

Banka je u svom poslovanju naročito izložena sljedećim rizicima:

- Kreditnom riziku, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/isporuke, kao i rizik druge ugovorne strane;
- Riziku koncentracije, koji posebno uključuje rizike izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- Riziku likvidnosti;
- Tržišnim rizicima (kamatni rizik, devizni rizik i ostali);
- Operativnom riziku;
- Riziku ulaganja banke;
- Strateškom riziku;
- Riziku usklađenosti poslovanja banke
- Riziku od pranja novca i finansiranja terorizma

29.5. Kreditni rizik

Banka preuzima na sebe kreditni rizik koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat Banke usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za poslovanje Banke koja iz tog razloga upravlja svojom izloženošću kreditnom riziku. Izloženost kreditnom riziku nastaje prije svega na osnovu aktivnosti kreditiranja, tj. odobravanja kredita. Kreditni rizik je takođe prisutan kod vanbilansnih finansijskih instrumenata, kao što su garancije i nepovučene kreditne linije.

Kreditni rizik podrazumijeva rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik obuhvata:

- Rizik neizvršenja („default risk“) – rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema Banci;
- Rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive („downgrade risk“) – rizik od gubitka Banke koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika) na pozicijama aktive koje se vode u kreditnom portfolio;
- Rizik promjene vrijednosti aktive – rizik od gubitka Banke koji može nastati na pozicijama aktive koje se vode u kreditnom portfolio ukoliko dođe do smanjenja tržišne vrijednosti u odnosu na vrijednost po kojoj je aktiva kupljena;
- Rizici izloženosti – rizici koji mogu proisteci po osnovu izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa Bankom.

Banka kreditnim rizikom upravlja provođenjem strategije kreditiranja koja je usmjerena prema preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima (MSME) i velikoj disperziji rizika.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Banka kreditnim rizikom upravlja tako što u skladu sa svojom politikom kreditiranja odobrava standardizovane kreditne proizvode. Kreditni proizvodi i njihove osnovne karakteristike u pogledu iznosa, roka, kamatne stope, naknade, te obaveznog obezbjeđenja definisani su Katalogom kreditnih proizvoda. Sektor upravljanja rizicima uključen je u definisanje kreditnih proizvoda i njihovu ocjenu sa stanovišta rizika. Nivoi odlučivanja, definisani Poslovnikom o radu kreditnih odbora, nadležni su za donošenje odluka u slučajevima odobravanja standardnih proizvoda i pod standardnim uslovima, a svako odstupanje od definisanih standarda zahtijeva odlučivanje na višem nivou.

Banka je Kreditnim priručnikom, Pravilnikom o dokumentovanju kreditnih aktivnosti i odlaganju/čuvanju kreditne dokumentacije, kao i Uputstvom za izradu kreditne analize, jasno definisala način obrade rizičnih proizvoda, potrebnu dokumentaciju za pojedine tržišne segmente, korake kreditnog procesa kao i organizacione dijelove i pojedinačne izvršiće odgovorne za njihovo sprovođenje. Navedenim dokumentom su propisani svi obrasci koji se koriste u toku obrade i praćenja kredita, kao i način i obrasci kreditne analize za ocjenu kreditne sposobnosti (boniteta) u zavisnosti od pripadnosti tržišnom podsegmentu Retail, MSME, COR i PUB). Banka odobrava kredite u skladu sa definisanom procedurom odobravanja kredita, a na osnovu procjene kreditne sposobnosti dužnika i instrumenata obezbjeđenja. Analiza kreditne sposobnosti dužnika mora biti prezentovana u dokumentu "Analiza" koji sadrži i kreditni prijedlog na osnovu kojeg se donosi odluka o plasmanu. Kreditne odluke se donose na osnovu definisanih limita za pojedinačne izloženosti i definisanih limita ukupne izloženosti klijenta odnosno grupe povezanih lica. U Banci postoji 5 nivoa ovlaštenja za odobravanje plasmana od kojih je najviši Nadzorni odbor Banke, a najniži lična nadležnost šefa poslovnice. Obrada kreditnih zahtjeva za MSME i Retail tržišni segment vrši se decentralizovano u poslovnicama Banke. Obrada kreditnih zahtjeva od prijema zahtjeva za kredit do plasmana kredita obavlja se kroz aplikativni kreditni modul prilagođen potrebama Sektora tržišta (Front office).

Uputstvom za naplatu i upravljanje problematičnim plasmanima, kao i Politikom monitoringa, definisan je način praćenja i monitoring postojećih plasmana kao i nadležnosti i odgovornosti za sprovođenje aktivnosti naplate. Navedenim uputstvom Banka je definisala način sprovođenja dnevnog i mjesečnog monitoringa naplate u okviru kojeg se realizuju i određeni koraci upravljanja problematičnim plasmanima.

Da bi se na kvalitetan, sistematski i pregledan način upravljalo portfoliom u kašnjenju, internim procedurama su definisane 2 dokumenta i to: „Dosije neuredne otplate“ i „Strategije naplate“. „Dosije neuredne otplate“ predstavlja izvještaj koji daje pregled već izvršenih aktivnosti po kreditima u kašnjenju preko 30 dana i vodi se sve dok se obaveze po kreditu ne izmire u potpunosti. Kreditni službenici su u obavezi da vode dosije neuredne otplate i hronološki evidentiraju sve aktivnosti koje su poduzete u cilju naplate potraživanja. Vođenje ovog obrasca je softverski podržano u okviru kreditnog modula koji koristi Front office. „Strategije naplate“ je izvještaj koji daje pregled planiranih aktivnosti koje će biti preduzete u cilju naplate potraživanja odnosno dogovorenu strategiju naplate.

Gubici od umanjenja vrijednosti i politika rezervisanja

Banka procjenjuje rizik mogućih gubitaka usljed pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika. Kreditni rizik obuhvata rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da pravovremeno ispune svoje obaveze, bilo da je malo vjerovatno da će ih izmiriti iz svojih primarnih izvora, bilo da su u kašnjenju više od 90 dana.

Obezvrijeđeni plasmani su plasmani kod kojih je utvrđen objektivni dokaz obezvrijeđenja. Pod objektivnim dokazom obezvrijeđenja se podrazumijevaju događaji koji uslovljavaju mjerljivo umanjenje procijenjenih budućih tokova gotovine.

Pojedinačno obezvrijeđena sredstva su ona sredstva za koja je pojedinačno procijenjeno da su obezvrijeđena i za koja su priznati procijenjeni gubici. Iznos gubitka utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i sadašnje vrijednosti budućih tokova gotovine.

Obračunati iznos obezvrijeđenja bilansne aktive Banka evidentira na teret rashoda, a u korist ispravke vrijednosti te aktive, a obračunati iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki evidentira se na teret rashoda, a u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi.

Grupna procjena obezvrijeđenja se vrši za plasmane koji ne pripadaju grupi individualno značajnih plasmana.

Za svrhu grupne procjene plasmani se grupišu u homogene grupe u pogledu kreditnog rizika u skladu sa Internom metodologijom Banke za obračun ispravke vrijednosti.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Gubici od umanjenja vrijednosti i politika rezervisanja (nastavak)

Budući tokovi gotovine za homogene plasmane određuju se na osnovu raspoloživih istorijskih podataka, uglavnom podataka o kašnjenju u izmirenju obaveza, a uzimaju se u obzir i tokovi koji će izvjesno nastati realizacijom sredstava obezbjeđenja.

Kolaterali

U skladu sa standardnim principima kreditnog poslovanja, Banka u svrhu obezbjeđenja plasmana zahtijeva kolateral koji treba pokriti rizik nemogućnosti klijenta da izvrši ugovorene obaveze.

Kolaterali koje Banka najčešće koristi kao instrumente obezbjeđenja su:

- mjenice,
- nalozi,
- izjava o zapljeni (administrativna zabrana),
- solidarni dužnik,
- solidarni jamac/jemac platac,
- zalog na nepokretnu imovinu-hipoteka,
- zalog pokretnih stvari
- zalog HOV,
- zalog novčanih sredstava (depozit/štedni ulog),
- polisa osiguranja,
- garancije Garantnog Fonda RS.

Banka zadržava pravo da zatraži bilo koju drugu vrstu instrumenta obezbjeđenja koju smatra neophodnom.

Problematični plasmani

Pod problematičnim plasmanima (status NPL/"non performing loans") podrazumijevaju se plasmani sa kašnjenjem preko 90 dana i materijalno značajnim kašnjenjem. Po kategorizaciji to su plasmani u C, D i E kategoriji. Plasmani u kategoriji B i kašnjenjem manjim od 90 dana ne smatraju se NPL plasmanima, ali predstavljaju aktivu sa posebnom napomenom.

Banka vrši klasifikaciju klijenta u skladu sa Internom metodologijom obračuna ispravke vrijednosti prema danima kašnjenja i podacima o migracijama plasmana po bonitetnim grupama, kao i klasifikaciju klijenta prema Odluci ABRS o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom i klasifikacija aktive. Prema navedenoj Odluci ABRS svi klijenti se klasifikuju u 5 kategorija i to: A, B, C, D i E kategoriju.

Upravljanje problematičnim plasmanima je centralizovano i organizovano kroz rad posebne Službe za restrukturiranje kredita. Ova služba je osnovana u aprilu mjesecu 2013. godine sa ciljem kvalitetnijeg upravljanja problematičnim plasmanima.

Ova služba je nadležna za reprogram i restrukturiranja svih plasmana. Kada ova služba iscrpi sve mogućnosti naplate predlaže Odboru za upravljanje plasmanima/Kreditnom odboru Banke donošenje odluke o pokretanju sudskog spora.

Uputstvom o naplati i upravljanju problematičnim plasmanima Banka je decidno propisala poslove preuzimanja, praćenja i naplate svih problematičnih plasmana za sve tržišne segmente. U nadležnost Službe za restrukturiranje, kredit (plasman) prelazi kada je ispunjava sljedeće uslove:

1. Krediti koji su u kašnjenju 90 i više dana uz uslov da su dospjele obaveze veće od iznosa 1 anuiteta;
2. Klijenti koji nisu izmirili svoje obaveze u roku od 30 dana od dospelja cjelokupnog iznosa overdrafta/revolvinga;
3. Kreditne kartice koje su u kašnjenju 90 i više dana;
4. Sve vrste garancija gdje je Banka izvršila plaćanje, a dospjela obaveza nije izmirena u roku od 30 dana od datuma plaćanja Banke po garanciji.

Klijenti koji su ispunili gore navedene uslove prenose se u nadležnost Službe za restrukturiranje kredita pod pretpostavkom da je moguće kroz program restrukturiranja i reprograma strukturirati klijentova zaduženja na način da ih klijent može redovno servisirati. Ukoliko ne postoje nikakve mogućnosti servisiranja, u bilo kom iznosu, klijent i njegova zaduženja se ne prenose u nadležnost Službe za restrukturiranje kredita već direktno na Službu pravnih poslova radi pokretanja sudskog postupka.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Problematicni plasmani (nastavak)

Prenos u Službu za restrukturiranja kredita se radi na način da se početkom svakog mjeseca iz Sektora tržišta generiše spisak kredita kod kojih su na zadnji dan u prethodnom mjesecu ostvareni uslovi za prebacivanje u Službu za restrukturiranje kredita. Spisak treba obuhvatiti sva zaduženja klijenta, te zaduženja povezanih lica bez obzira što nisu u kategorijama kašnjenja koja definišu prenos (po osnovu vlasničke i rodbinske povezanosti), a koja utiču na kreditnu sposobnost i mogućnost otplate. Sektor tržišta može dati prijedlog za odlaganje prenosa klijenata u Službu za restrukturiranje kredita, maksimalno 30 dana ukoliko ima dogovor sa klijentom da će izvršiti uplatu ili reprogramirati obaveze. Ukoliko u roku od 30 dana klijent ne izvrši uplatu ili njegove obaveze ne budu reprogramirane klijent prelazi u nadležnost Službe za restrukturiranje kredita. Odluku o odlaganju prenosa u Službu za restrukturiranje kredita donosi Odbor za upravljanje plasmanima nakon sagledavanja prijedloga iz Sektora tržišta. Konačan, usaglašen sa poslovnica, spisak kredita za prenos u Službu restrukturiranja treba biti sastavljen u 3 primjerka i potpisan od strane pomoćnika direktora. Jedan primjerak se dostavlja Službi za restrukturiranje kredita, jedan u službu i poslovne podrške ,a treći se arhivira u Sektoru tržišta. Konačan spisak kredita za prenos u elektronskoj formi se dostavlja svim šefovima poslovnica.

Na osnovu ovog spiska klijenata vrši se prenos predmeta iz poslovnice u Službu za restrukturiranja kredita, te zaduženje zaposlenog u Službi za restrukturiranje kredita za navedene predmete u sistemu. Ova aktivnost zaduženja u sistemu podrazumjeva da se u podršci, zaključno sa sedmim radnim danom u mjesecu, za sve partije sa spiska vrši dodjeljivanje back up referenta iz Službe za restrukturiranje kredita (u bankarskoj aplikaciji).

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

		STANJE KREDITA										(U hiljadama BAM)	
		31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Ostalo		-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	-	35	-
Pojedinačna ispravka	23.033	27.283	26.712	26.348	26.558	47.727	64.605	65.244	70.347	71.027	71.027	87.645	106.420
Stage 1	216.995	213.919	221.892	221.357	220.972	211.063	194.413	197.659	198.016	194.195	189.235	189.235	180.261
Stage 2	14.737	13.577	11.904	13.880	17.083	11.149	12.747	13.808	12.221	13.867	10.893	8.645	8.645
Stage 3	6.568	6.538	6.930	6.885	7.143	6.644	6.694	6.866	6.983	6.842	6.911	7.154	7.154
Ukupno	261.333	261.317	267.438	268.470	271.756	276.583	278.459	283.577	287.567	285.931	294.684	302.480	302.480
UKUPNA IZLOŽENOST BEZ SUSPENDOVANE KAMATE													
Ostalo		31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Pojedinačna ispravka	7.051	6.915	8.901	8.365	8.684	10.206	8.837	10.770	11.014	11.014	11.078	11.398	9.131
Stage 1	24.068	28.377	27.857	27.495	27.821	49.317	69.551	66.782	72.326	72.577	72.577	89.275	109.283
Stage 2	237.642	235.588	241.696	244.756	246.173	235.346	220.105	229.535	226.841	224.956	224.956	220.512	212.003
Stage 3	15.628	14.585	13.250	14.861	18.170	12.340	14.150	15.237	13.155	15.928	12.934	9.404	9.404
Ukupno	7.124	7.115	7.610	7.548	7.804	7.308	7.390	7.505	7.641	7.505	7.505	7.573	7.797
291.513	292.580	299.314	303.025	308.652	314.517	320.033	329.829	330.977	332.044	341.692	347.618	347.618	347.618
UKUPNA ISPRAVKA VRIJEDNOSTI													
Ostalo		31.jan	28.feb	31.mar	30.apr	31.maj	30.jun	31.jul	31.avg	30.sep	31.okt	30.nov	31.dec
Pojedinačna ispravka	7	8	61	111	111	111	60	68	68	68	79	85	83
Stage 1	14.235	15.506	15.882	16.300	16.151	18.947	20.276	19.421	20.154	20.572	22.122	22.716	22.716
Stage 2	1.048	839	900	884	937	898	635	849	798	814	797	778	778
Stage 3	1.761	1.617	1.357	1.387	1.641	733	628	851	709	886	768	771	771
Ukupno	5.614	4.786	5.150	5.330	5.680	4.394	3.921	4.777	4.833	4.832	4.808	5.340	5.340
22.665	22.756	23.350	24.012	24.520	25.032	25.528	25.966	26.562	27.183	28.580	29.688	29.688	29.688

U pregled su uključena ostala bilansna i vanbilansna potraživanja po osnovu kredita, odnosno ispravka vrijednosti istih u iznosu od 657 hilj.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Ukupna izloženost na dan 31.12.2018. godine

	Ukupna izloženost	Dospjeli krediti	Učešće u ukupnoj izloženosti							
			%	Nekvalitetni krediti	%	Reprogramirani/ restrukturirani krediti	%	Kamate	%	Avansi
Javni sektor	1.818	1	0,04%	-	0,00%	-	0,00%	-	0,01%	-
Pravna lica	36.866	2.728	7,40%	3.837	10,41%	1.654	4,49%	129	0,35%	28
MSMI	234.651	13.086	5,58%	15.309	6,52%	12.661	5,40%	1.097	0,47%	469
Fizička lica	74.282	2.369	3,19%	3.482	4,69%	4.787	6,44%	267	0,36%	478
Ukupno	347.618	18.184	16,21%	22.628	21,62%	19.102	16,33%	1.493	1,19%	975

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.5. Kreditni rizik (nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava u nastavku predstavlja maksimalnu izloženost Banke kreditnom riziku.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije kolateralne i drugih kreditnih obezbjeđenja na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017
Finansijski instrumenti

	31. decembar 2018			31. decembar 2017		
	Izloženost prije obezvređenja	Obezvređenje	Neto izloženost kreditnom riziku	Izloženost prije obezvređenja	Obezvređenje	Neto izloženost kreditnom riziku
A. Izloženost kreditnom riziku koja se odnosi na stavke bilansa stanja						
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	110.109	174	109.935			
Sredstva kod drugih banaka	8.372	13	8.359	43.698	20	43.678
HoV raspoložive za prodaju	50	-	50	1.872	1	1.871
Kreditni plasirani drugim bankama	-	-	-	-	-	-
Kreditni plasirani komitentima	305.902	29.492	276.410	-	-	-
Ostala imovina	133	-	133	268.652	21.251	247.401
Ukupna imovina	424.566	29.679	394.887	314.222	21.272	292.950
Vanbilans						
Neiskorištene kreditne obaveze	18.633	150	18.483	14.320	98	14.222
Kolaterali za kreditni portfolio	167.636	-	-	133.122	-	-
HoV založene kao kolateral	741	-	-	3.838	-	-
Ukupna vanbilans	18.633	150	18.483	14.320	98	14.222
Ukupna kreditna izloženost	443.199	29.829	413.370	328.542	21.370	307.172

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)****Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka**

Sljedeća tabela prikazuje promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti kredita plasiranih komitentima na 31.12.2018. godine:

	Kreditiranje fizičkih lica				Kreditiranje pravnih lica			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje na dan 01.01.2018. godine	85.061	2.169	5.855	93.084	151.903	12.063	11.601	175.568
Transfer u Stage 1 (iz 2 ili 3)	262	-	-	-	1.527	-	-	-
Transfer u Stage 2 (iz 1 ili 3)	-	316	-	-	-	2.638	-	-
Transfer u Stage 3 (iz 1 ili 2)	-	-	1.282	-	-	-	978	-
Nova finansijska imovina stečena ili nabavljena	35.876	1.489	613	-	135.715	6.164	1.568	-
Ukupno na dan 31.12.2018. godine	82.835	2.134	6.906	91.875	189.304	10.434	14.290	214.027

Bruto knjigovodstvene vrijednosti uključuju glavnice i kamatu. Neamortizovana odgođena naknada nije uključena.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)**

Slijedeća tabela prikazuje promjene u obezvrjeđenju kredita plasiranih komitentima:

Obezvrjeđenje kredita plasiranih komitentima

	Kreditiranje fizičkih lica				Kreditiranje pravnih lica			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje na dan 01.01.2018. godine	980	492	4.678	6.151	4.644	971	9.485	15.100
Transfer u Stage 1 (iz 2 ili 3)	8	-	-	-	20	-	-	-
Transfer u Stage 2 (iz 1 ili 3)	-	35	-	-	-	160	-	-
Transfer u Stage 3 (iz 1 ili 2)	-	-	624	-	-	-	322	-
Nova finansijska imovina stečena ili nabavljena	635	371	355	1.361	4.672	1.159	1.222	7.053
Ukupno na dan 31.12.2018. godine	1.211	497	5.415	7.123	8.003	1.769	12.596	22.369

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)**

Upravljanje finansijskim rizicima

Kreditni kolaterali i ostala kreditna obezbjeđenja (nastavak)

Kolaterali koji se drže kao osiguranje finansijskih sredstava, osim kredita i avansa, zavise od prirode instrumenta. Politika Banke u pogledu pribavljanja kolaterala nije se značajno promijenila tokom izvještajnog perioda i nije došlo do značajne promjene u ukupnom kvalitetu kolaterala koje je Banka držala od prethodnog perioda.

U nastavku je prikazana analiza kolaterala i kreditnih obezbjeđenja na dan 31.12.2018. i 31.12.2017. godine

Na dan 31. decembra 2018. godine	Kreditni plasirani komitentima		
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno krediti
Stambena, komercijalna ili industrijska imovina	29.986	87.187	117.173
Finansijska imovina	7.895	36.489	44.385
Ostalo	1.952	2.706	4.658
Ukupno	39.944	127.692	167.636

Na dan 31. decembra 2017. godine	Kreditni plasirani komitentima		
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno krediti
Stambena, komercijalna ili industrijska imovina	25.533	64.964	90.497
Finansijska imovina	7.627	27.763	35.390
Ostalo	1.194	1.758	2.952
Ukupno	35.446	97.676	133.122

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)**

Zaposleni u Službi za restrukturiranje kredita mora zaprimiti kreditni fajl od kreditnog službenika u roku od 15 dana od dana zaduženja. Postupiti po preuzetim predmetima u što kraćem roku. Zaposleni u Službi za restrukturiranje kredita nadležan za klijenta obavezan je nastaviti voditi pregled aktivnosti i mjera koje poduzima na konkretnim partijama, kroz ažuriranje strategija u front aplikaciji. Čak i ako se krediti uredno servisiraju, zaposlen u Službi za restrukturiranje kredita nadležan za klijenta je dužan vršiti redovan kvartalni monitoring klijenta.

Zaposleni u Službi za restrukturiranje kredita imaju na raspolaganju sve mjere u cilju rješavanja problema kašnjenja koje podrazumjevaju agresivnu naplatu, reprogram postojećih zaduženja, restrukturiranje otvaranje novih zaduženja na glavog dužnika ili ostale učesnike.

Rizici srodni kreditnom riziku

Banka izdaje garancije svojim komitentima na osnovu kojih Banka ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Banka se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići istim kontrolnim procesima i procedurama.

Na ove izloženosti Banka primjenjuje iste procedure monitoringa i naplate kao za kreditne plasmane.

Pokrivenost kolateralima i drugim oblicima obezbjeđenja

Banka za sve vrste plasmana zahtijeva sredstva obezbjeđenja. Iznos i tip zahtijevanog obezbjeđenja zavisi od tržišnog segmenta kojem klijent pripada, tipa odnosno vrste proizvoda koji se odobrava te procijenjenog kreditnog rizika svakog pojedinačnog komitenta.

Procjena i fer vrijednost instrumenta obezbjeđenja je zasnovana na vrijednosti instrumenata obezbjeđenja procijenjenog u trenutku zaduživanja. U skladu sa poslovnim politikom i internim procedurama Banke, utvrđuje se potrebna fer vrijednost instrumenata obezbjeđenja i način i rok njene ponovne procjene.

Rukovodstvo prati tržišnu vrijednost sredstava obezbjeđenja i traži dodatna sredstva obezbjeđenja prilikom preispitivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti plasmana. Banka uzima u obzir vrijednost sredstava obezbjeđenja prilikom preispitivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti plasmana.

	(U hiljadama BAM)	
	Na dan	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
		Korigovano
Kreditni osigurani posebnim depozitom	4.200	2.793
Kreditni osigurani nekretninama	104.925	112.875
Kreditni osigurani drugim kolateralom	194.786	150.875
Ukupno:	303.911	265.976

29.5.1. Rizik koncentracije

Banka ima interno definisane minimalne standarde za upravljanje rizikom koncentracije kojim Banka osigurava svoje poslovanje u smislu opreznog izlaganja kreditnom riziku naplate i riziku mogućih gubitaka po datim kreditima, te svim ostalim plasmanima kao i potencijalnim vanbilansnim obavezama. Banka ovim obezbjeđuje stabilnost u svom poslovanju i određuje minimalne standarde najvećeg dozvoljenog obima izlaganja Banke kreditnom riziku prema jednom korisniku, dužniku ili drugom subjektu (i grupi povezanih korisnika, kao i ograničenja velikih izloženosti).

Prema Članu 106. Zakona o bankama RS velika izloženost banke je izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja iznosi ili prelazi 10% priznatog kapitala banke. Banka je usvojila politike i procedure za utvrđivanje i praćenje pojedinačne i ukupne izloženosti, vodi evidenciju, prati i izvještava o izloženosti, u skladu sa propisima Agencije.

Priznati kapital Banke jednak je regulatornom kapitalu, a predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)****29.5.1. Rizik koncentracije (nastavak)**

Zabranjeno je da izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica nakon primjene tehnike smanjenja kreditnog rizika prelazi 25% njenog priznatog kapitala. Najveći dopušteni iznos kreditnih potraživanja koji nije obezbijeđen kolateralom u skladu sa propisima Agencije prema jednom licu ili grupi povezanih lica može biti najviše do 5% priznatog kapitala banke.

Na ukupnu izloženost banke prema njenom nadređenom i podređenom društvu i sa njima povezanim licima primjenjuju se ograničenja propisana ovim članom.

Učešće banke u drugim pravnim licima je definisano Član 111. Zakona o bankama RS: Zabranjeno je da banka direktno ili indirektno bez prethodne saglasnosti Agencije ima:

- Učešće u pravnom licu ili u zavisnom društvu tog pravnog lica koje prelazi iznos od 5% priznatog kapitala banke ili ukupnu neto vrijednost svih učešća banke u drugim pravnim licima i zavisnim društvima tih pravnih lica iznad 20% priznatog kapitala banke.
- Učešće banke u jednom pravnom licu iz finansijskog sektora direktno ili indirektno može biti najviše do 15% njenog priznatog kapitala.
- Učešće banke u licu koje nije lice u finansijskom sektoru ne smije preći 10% njenog priznatog kapitala, niti 49% kapitala tog lica.
- Ukupno učešće banke u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru može biti najviše do 25% priznatog kapitala banke, a ukupno učešće banke u licima u finansijskom sektoru može biti najviše do 50% njenog priznatog kapitala.

Koncentracija kreditnog rizika po granama industrije

Banka ima diverzifikovani portfolio koji pokriva različite industrije:

U hiljadama BAM

Korigovano

	31.decembra 2018.	U %	31.decembra 2017.	U %
Građevinarstvo	23.865	8%	19.664	8%
Trgovina	56.106	18%	37.920	14%
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	12.050	4%	11.808	4%
Poljoprivreda	8.933	3%	7.461	3%
Proizvodnja, rudarstvo i industrija	43.419	14%	36.018	14%
Transport. skladištenje. PTT komunikacije	21.429	7%	18.214	7%
Finansije	2.183	1%	3.748	1%
Trgovina nekretninama	1.548	1%	2.249	1%
Administracija, druge javne usluge	17	0%	-	-
Ostalo (stanovništvo)	134.361	44%	128.894	48%
Ukupno:	303.911	100%	265.976	100%

Koncentracija kreditnog rizika po vrstama kredita

Banka redovno prati i diverzifikuje plasirane kredite po vrstama kredita.

(U hiljadama BAM)

Korigovano

	31. decembra 2018.	U %	31. decembra 2017.	U %
Kreditni po transakcionim računima	22.624	7%	24.903	10%
Potrošački krediti	59.502	20%	67.445	25%
Kreditni za obrtna sredstva	94.766	31%	70.651	27%
Investicioni krediti	114.402	38%	90.322	34%
Stambeni krediti	12.003	4%	10.761	4%
Plasmani za izvršena plaćajna po garancijama	578	0%	575	-
Ostali	36	0%	1.319	-
Ukupno:	303.911	100%	265.976	100%

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.5. Kreditni rizik (nastavak)****29.5.1. Rizik koncentracije (nastavak)****Kvalitet kredita i vanbilansa po ABRS kategorijama (kvalitet portfolija)**

U skladu sa Odlukom ABRS. Banka vrši klasifikaciju plasiranih kredita prema broju dana kašnjenja u otplati kredita.

31. decembra 2018.	Kategorija					(U hiljadama BAM)
	A	B	C	D	E	Ukupno
Kreditni klijentima						
- kratkoročni	45.434	6.964	156	123	15	52.692
- dugoročni	183.181	42.901	4.110	2.107	624	232.923
- dospjeli	1.532	1.133	427	1.427	13.200	17.719
plaćene garancije	-	-	-	3	574	577
Ukupno krediti	230.147	50.998	4.693	3.660	14.413	303.911
- vanbilans	37.139	3.757	298	22	19	41.235
Ukupno:	267.286	54.755	4.991	3.682	14.432	345.146

Korigovano 31. decembra 2017.	Kategorija					(U hiljadama BAM)
	A	B	C	D	E	Ukupno
Kreditni klijentima						
- kratkoročni	36.235	6.087	201	166	20	42.709
- dugoročni	157.649	43.831	3.625	1.432	1.162	207.699
- dospjeli	952	1.232	511	838	11.460	14.993
plaćene garancije	-	17	-	-	558	575
Ukupno krediti	194.836	51.167	4.337	2.436	13.200	265.976
- vanbilans	24.564	2.772	70	73	11	27.490
Ukupno:	219.400	53.939	4.407	2.509	13.211	293.466

29.5.2. Stres test

Banka je, u okviru procjene kreditnog rizika, primjenila najgori mogući scenario razvoja događaja za svoj portfolio. Banka je radila Stres test pod sljedećim pretpostavkama: devalviranje Konvertibilne marke za 30%, pad vrijednosti kolaterala do 30%, i povećanje ispravke vrijednosti za klijente koji imaju evidentirano kašnjenje u izmirenju dospjelih obaveza.

Portfolio na dan 31. decembar 2018. godine	Ukupna izloženost	Ukupna izloženost umanjena za iznos depozita	Diskonto- vana vrijednost kolaterala	Ispravka vrije- dnosti	Iznos nedo- stajućih rezervi	Ukupno pogo- ršanje
Nakon testa	417.065	412.407	151.945	33.294	-	33.073
Prije testa	347.618	342.960	167.636	29.689	-	29.856
Razlika	69.447	69.447	(15.691)	3.605	-	3.217

(U hiljadama BAM)						
Portfolio na dan 31. decembar 2017. godine	Ukupna izloženost	Ukupna izloženost umanjena za iznos depozita	Diskonto- vana vrijednost kolaterala	Ispravka vrije- dnosti	Iznos nedo- stajućih rezervi	Ukupno pogo- ršanje
Nakon testa	358.259	355.253	240.058	25.448	-	30.316
Prije testa	296.261	293.255	268.031	21.426	-	27.076
Razlika	61.998	61.998	(27.973)	4.022	-	3.240

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.6. Tržišni rizik

Banka preuzima na sebe tržišne rizike, koji predstavljaju rizik da će fer vrijednost ili budući tokovi gotovine koji proizilaze iz finansijskih instrumenata oscilirati zbog promjena u tržišnim vrijednostima. Tržišni rizici nastaju po osnovu otvorenih pozicija izloženih riziku po osnovu dospjeća, kamatnih stopa, valuta i proizvodima kapitala, koji su izloženi opštim i posebnim kretanjima i promjenama vezanim za nivo nestalnosti tržišnih stopa ili cijena (kao što su kamatne stope, kreditne marže, devizni kursevi i cijene kapitala). Od tržišnih rizika Banka je izložena deviznom riziku i riziku promjene kamatnih stopa.

Sistem kontrole tržišnih rizika se ostvaruje kroz podjelu i nezavisnu funkciju preuzimanja rizika (front office) od njihovog praćenja i upravljanja kao i aktivnosti podrške (back office).

29.6.1. Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena deviznih kurseva i opasnost da nepovoljne promjene dovedu do gubitka Banke u domaćoj valuti, pri čemu nivo deviznog rizika predstavlja funkciju visine i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva i zavisi od visine zaduženosti Banke u inostranstvu, stepenu valutne izloženosti aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova Banke.

Strategija koju Banka primjenjuje prilikom upravljanja deviznim rizikom temelji se na održavanju devizne pozicije u okviru ograničenja propisanih Zakonom o bankama Republike Srpske i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka.

Za potrebe upravljanja, kontrole i identifikacije devizne izloženosti, Banka dnevno prati stanje i strukturu efektivnih stranih valuta u blagajnama i trezoru, deviznih sredstava i strukturu po valutama na računima kod inostranih banaka, vodi računa o usklađenosti devizne pozicije u nestabilnim valutama, ugovara valutnu klauzulu za stvake aktive i pasive, uključujući i vanbilansne stavke, u formi simetrične, odnosno, dvosmjerne valutne klauzule, kako bi zaštitila vrijednost aktive i pasive bez obzira da li kurs valute, na koju glasi valutna klauzula, raste ili opada u odnosu na domaću valutu, a sve u cilju uspostavljanja devizne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Sektor sredstva i transakcionih poslova na dnevnoj osnovi prati deviznu poziciju i u saradnji sa Sektorom tržišta i Upravom banke preduzima odgovarajuće gore navedene aktivnosti u cilju održavanja devizne pozicije u okvirima dozvoljenih limita.

U sklopu planiranja aktivnosti Banke koje imaju značajnog uticaja na promjenu strukture ili rokova finansijske aktive i/ili finansijske pasive Banke, a time i na deviznu poziciju Banke, Sektor sredstava i transakcionih poslova vrši projekciju devizne pozicije, a sve u cilju blagovremenog preduzimanja određenih aktivnosti za kontinuirano održavanje devizne usklađenosti finansijske aktive i finansijske pasive.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.6. Tržišni rizik (nastavak)****29.6.1. Devizni rizik (nastavak)**

Izvještaj o deviznim pozicijama na dan 31. decembra 2018. godine neto:

	EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	(U hiljadama BAM)		
						Ukupno valute	BAM	Ukupno
Imovina								
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	4.620	97	89	3	212	5.021	104.899	109.920
Sredstva kod drugih banaka	7.851	341	72	26	5	8.295	54	8.349
Plasmani drugim bankama	131	-	-	-	-	131	-	131
Kredit plasirani komitentima	228.741	-	-	-	-	228.741	46.139	274.880
Nekretnine, oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	-	-	-	-	-	7.157	7.157
Ostala aktiva	131	-	-	-	-	131	2.665	2.796
	241.474	438	161	29	217	242.319	160.914	403.233
Obaveze								
Depoziti banaka	-	-	-	-	-	-	7.012	7.012
Depoziti komitenata	216.297	59	82	4	12	216.454	95.976	312.430
Obaveze po kreditima	16.916	-	-	-	-	16.916	-	16.916
Subordinirani dug	6.958	-	-	-	-	6.958	-	6.958
Ostala pasiva	186	10	-	-	-	196	3.878	4.074
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	-	237	237
	240.357	69	82	4	12	240.524	107.103	347.627
Neto devizna pozicija	1.117	369	79	25	205	1.795	53.811	55.606

Izvještaj o deviznim pozicijama na dan 31. decembra 2017. godine neto:

	EUR	USD	CHF	GBP	Ostalo	(U hiljadama BAM)		
						Ukupno valute	BAM	Ukupno
<i>Korigovano</i>								
Imovina								
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	1.997	56	70	4	146	2.273	41.425	43.698
Sredstva kod drugih banaka	1.329	326	85	23	60	1.823	49	1.872
Kredit plasirani komitentima	199.415	-	-	-	-	199.415	45.657	245.072
Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	-	6.415	6.415
Ostala aktiva	108	-	-	-	-	108	2.654	2.762
	202.849	382	155	27	206	203.619	96.200	299.819
Obaveze								
Depoziti komitenata	171.575	63	14	-	20	171.672	47.457	219.129
Obaveze po kreditima	18.446	-	-	-	-	18.446	-	18.446
Subordinirani dug	6.964	-	-	-	-	6.964	-	6.964
Ostala pasiva	29	7	-	-	-	36	3.323	3.359
Rezervisanja za beneficije za zaposlene i ostale potencijalne obaveze	-	-	-	-	-	-	169	169
	197.014	70	14	-	20	197.118	50.949	248.067
Neto devizna pozicija	5.835	312	141	27	186	6.501	45.251	51.752

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.6. Tržišni rizik (nastavak)

29.6.1. Devizni rizik (nastavak)

U toku 2018. godine Banka je održavala otvorenu individualnu deviznu poziciju u okvirima dozvoljenih limita za valutu EUR najviše do +/- 30% od iznosa osnovnog kapitala, a za valutu USD do 3% od iznosa osnovnog kapitala, dok se ukupna devizna pozicija kretala u dozvoljenim limitima.

Analiza osjetljivosti strane valute

Banka je najvećim dijelom izložena valuti EUR. Budući da je BAM fiksno vezana za EUR, Banka nije značajno izložena promjenama kursa EUR.

29.6.2. Kamatni rizik

Banka je izložena višestrukim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je da se minimiziraju nepovoljni efekti promjene visine kamatnih stopa.

Kamatne stope na kredite zavise od kretanja kamatnih stopa na tržištu novca i od poslovne politike Banke.

Kamatne stope na kredite su fiksne za rokove otplate kredita do 36 mjeseci, a varijabilne za rokove otplate preko 36 mjeseci. Izuzetak od ovog pravila su investicioni krediti za korporativne klijente i javni sektor za koje je kamatna stopa varijabilna za sve rokove otplate. Banka se opredjelila za varijabilnu kamatnu stopu 6mj EURIBOR zaokružen na sljedeću veću desetinu, koja se usklađuje 2 puta godišnje i to 30.06. i 31.12.

Kamatne stope na depozite su fiksne, a kamatne stope na uzete kredite od stranih kreditora su varijabilne i vezane su za 6mj EURIBOR.

Osnovni princip upravljanja kamatnim rizikom jeste princip usklađivanja njenih sredstava i obaveza prema vrsti kamatne stope (fiksna kamatna stopa ili varijabilna) i prema dospeljima ili datumima ponovnog određivanja kamatne stope.

Više rukovodstvo Banke i Sektor upravljanja rizicima prati i stara se da Banka optimizuje nivo profitabilnosti i izloženosti kamatnom riziku.

Analiza osjetljivosti na kamatne stope

Analize osjetljivosti su urađene na osnovu izloženosti kamatnim stopama finansijskih instrumenata na datum izvještaja o finansijskom položaju. Za promjenjive kamatne stope pripremljena je analiza pod pretpostavkom da je nepodmireni iznos obaveza na dan izvještaja o finansijskom položaju bio nepodmiren čitavu godinu. Koristi se stopa od 10% umanjenja ili povećanja pri internom izvještavanju o riziku kamatnih stopa ključnom osoblju Banke i predstavlja procjenu rukovodstva Banke o razumno mogućim promjenama kamatnih stopa.

Da su kamatne stope bile više ili niže za 10% u odnosu na postojeće, a da su se druge varijable održale konstantnim, Banka bi imala umanjenje/povećanje neto dobiti za 6.263 hiljade BAM za godinu koja završava 31. decembra 2018. (2017: umanjen/povećan dobitak za 3.045 hiljade BAM).

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.6. Tržišni rizik (nastavak)****29.6.2. Kamatni rizik (nastavak)**

Sljedeća tabela prikazuje pregled primjenjenih godišnjih kamatnih stopa na najznačajnije finansijske instrumente:

	U stranoj valuti	U BAM
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne banke	-	0,00%
Sredstva preko obavezne rezerve	-	(0,20%)
Devizni računi kod inostranih banaka	0,00%	-
Kreditni plasirani komitentima do jedne godine:		
- pravna lica	-	6,49%-12,50%
- stanovništvo	-	6,50% -15,50%
Kreditni plasirani komitentima preko jedne godine:		
- pravna lica	-	5,40%-12,50% +6M Euribor
- stanovništvo	8,49%	6,5%-15,5% +6M Euribor
Pasiva		
Depoziti po viđenju pravnih lica	0,00%	0,00%-0,20%
Depoziti po viđenju stanovništva	0,10%-0,80%	0,10%-0,80%
Kratkoročni depoziti:		
- pravna lica	0,50%-1,30%	0,50%-1,30%
- stanovništvo	0,50%-1,50%	0,50%-1,50%
Dugoročni depoziti:		
- državne institucije	-	-
- pravna lica	1,80%-2,20%	1,80%-2,20%
- stanovništvo	0,50%-3,60%	0,50%-3,60%
Kreditni:		
FSE	6,20%	-
IFC	-	-
Fond za razvoj i zapošljavanje RS	-	0,30%-1,80%
Fond stanovanja RS	-	0,30%-1,80%
Fond za razvoj istočnog dijela RS	-	0,30%-1,80%

Niže kamatne stope na kredite preko jedne godine za fizička lica od 3,6% i pravna lica od 4,1% odnose se na plasirane kredite iz sredstava IRB-a.

Banka je izložena raznim rizicima, koji kroz efekte promjena visine kamatnih stopa na tržištu, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.6. Tržišni rizik (nastavak)****29.6.2. Kamatni rizik (nastavak)**

Naredna tabela prikazuje pregled kamatonosne i nekamatonosne aktive i pasive, sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine:

(U hiljadama BAM)			
31. decembar 2018.			
	Kamatonosno	Nekamato- nosno	Ukupno
Monetarna aktiva			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	66.712	43.397	110.109
Sredstva kod drugih banaka	-	8.372	8.372
Plasmani drugim banaka	-	131	131
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	1.600	2.224	3.824
Kredit plasirani komitentima	303.911	-	303.911
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	7.157	7.157
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	(30.271)	(30.271)
Ukupno:	372.223	31.010	403.233
Monetarna pasiva			
Depoziti komitenata	289.943	29.499	319.442
Primljeni krediti	16.916	-	16.916
Subordinirani dug	6.958	-	6.958
Ostala pasiva	9	4.065	4.074
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	237	237
Ukupno:	313.826	33.801	347.627

(U hiljadama BAM)

31. decembar 2017.
Korigovano

	Kamatonosno	Nekamato- nosno	Ukupno
Monetarna aktiva			
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke i sredstva kod drugih banaka	13.572	31.998	45.570
Potraživanja po osnovu kamata, naknada i druga potraživanja	63	3.466	3.529
Oprema i nematerijalna ulaganja	-	6.415	6.415
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	(21.671)	(21.671)
Dati krediti i depoziti	264.778	1.198	265.976
Ukupno:	278.413	21.406	299.819
Monetarna pasiva			
Depoziti komitenata	193.690	25.439	219.129
Primljeni krediti	18.442	4	18.446
Subordinirani dug	6.845	119	6.964
Ostala pasiva	-	3.359	3.359
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	169	169
Ukupno:	218.977	28.090	248.067

Rizik likvidnosti je rizik koji nastane kada Banka nije u mogućnosti da u potpunosti i bez odlaganja izvrši sve obaveze na dan dospeljeća. Osnovni cilj upravljanja likvidnošću Banke jeste osigurati da Banka ima raspoloživa sredstava, koja uslovljavaju razumne troškove, kako bi izvršavala sve obaveze za očekivane i neočekivane fluktuacije u izvještaju o finansijskom položaju. Dodatno, proces upravljanja likvidnošću Banke treba da osigura da postoji dovoljno likvidnih sredstava za finansiranje razvoja kreditnog portfolija.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.6. Tržišni rizik (nastavak)

Strategija upravljanja likvidnošću Banke se sprovodi uspostavljanjem kontrole nad ročnom usklađenosti sredstava i izvora sredstava baziranoj na realnim i preciznim projekcijama novčanih priliva i odliva, redovnih i vanrednih, za različite vremenske periode.

Strategija upravljanja likvidnošću aktive obuhvata:

- nastojanje da se u aktivi drže likvidni oblici imovine koji bi se u slučaju veće izloženosti riziku likvidnosti mogli prodati na tržištu bez gubitaka (da u svakom momentu raspolaže sa dovoljnom količinom likvidnih sredstava za pokriće eventualnih obaveza);
- diverzifikacija ulaganja po klijentima, tržištima, privrednim granama i ročnosti plasmana.

Strategija za upravljanje pasivom u kontekstu likvidnosti obuhvata:

- nastojanje da se obezbijedi stabilnost depozita uz što veće učešće depozita sa dužim rokovima dospjeća,
- maksimalna diverzifikacija izvora sredstava po dospjeću, stabilnosti, porijeklu, tržištu i instrumentima,
- naročita pažnja prema velikim depozitima,
- obezbjeđenje aranžmana sa domaćim i stranim bankama o uzajamnom pružanju međubankarskih kredita za likvidnost kako bi se u slučaju viškova likvidnosti sredstava plasirala uz odgovarajuću kamatnu stopu, odnosno u slučaju nedostatka sredstava za likvidnost ona obezbjeđivala pod povoljnim uslovima.

Primarni izvori sredstava su lokalni depoziti do kojih Banka dolazi adekvatnom depozitnom politikom i politikom kamatnih stopa.

Za donošenje, potpunost i sprovođenje Programa za upravljanje rizikom likvidnosti odgovoran je Nadzorni odbor Banke i Uprava Banke.

Za svakodnevno praćenje dnevne likvidnosti Banke zadužen je rukovodilac Sektora sredstava i transakcionih poslova i Komisija za likvidnost, za praćenje kratkoročne likvidnosti Komisija za likvidnost, a za praćenje dugoročne likvidnosti ALCO odbor (Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke).

29.7. Rizik likvidnosti

Odgovorna lica prate poziciju likvidnosti i kompoziciju dospjeća aktive i pasive i:

- obavljaju operativno upravljanje likvidnim sredstvima na dnevnoj osnovi,
- upoređuju pozicije sa projektovanom pozicijom kako bi se utvrdili trendovi u pozicijama likvidnosti i poduzele korektivne mjere da bi pozicija likvidnosti i nesklad u dospjeću bili u skladu sa zakonom i limitima koje je odredio Nadzorni odbor Banke.

Naredna tabela prikazuje GAP analizu sredstava i obaveza prema odgovarajućoj dospelosti na osnovu preostalog perioda do ugovorenog datuma dospjeća. kroz usklađenost potraživanja i obaveza po periodima dospjeća. u skladu sa regulativom ABRS.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.7. Rizik likvidnosti (nastavak)

31. decembra 2018. godine	(U hiljadama BAM)				
	Do mjesec Dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	109.920	-	-	-	109.920
Sredstva kod drugih banaka	8.349	-	-	-	8.349
Plasmani drugim bankama	-	-	-	131	131
Kredit plasirani komitentima	13.304	18.665	86.392	156.519	274.880
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	-	-	7.157	7.157
Ostala aktiva	2.538	228	-	30	2.796
Ukupna aktiva	134.111	18.893	86.392	163.837	403.233
PASIVA					
Depoziti	64.774	25.535	109.318	119.815	312.430
Obaveze po uzetim kreditima	50	361	1.628	14.877	16.916
Subordinirani dugovi	-	-	-	6.958	6.958
Ostala pasiva	2.272	132	621	1.049	4.074
Rezervisanja za potencijalne gubitke	-	-	-	237	237
Ukupna pasiva	67.096	26.028	111.567	142.936	347.627
Ročna usklađenost	67.015	(7.135)	(25.175)	20.901	55.606

31. decembra 2017. godine <i>Korigovano</i>	(U hiljadama BAM)				
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Novčana sredstva i sredstva kod Centralne banke	43.698	-	-	-	43.698
Sredstva kod drugih banaka	1.872	-	-	-	1.872
Kredit plasirani komitentima	10.797	18.691	79.146	136.438	245.072
Oprema, nematerijalna ulaganja i investicione nekretnine	-	-	-	6.415	6.415
Ostala aktiva	2.395	319	4	44	2.762
Ukupna aktiva	58.762	19.010	79.150	142.897	299.819
PASIVA					
Depoziti	53.164	20.880	81.760	63.325	219.129
Obaveze po uzetim kreditima	4	353	2.712	15.377	18.446
Subordinirani dugovi	119	-	-	6.845	6.964
Ostala pasiva i rezervisanje za potencijalne gubitke	1.543	208	736	1.041	3.528
Ukupna pasiva	54.830	21.441	85.208	86.588	248.067
Ročna usklađenost	3.932	(2.431)	(6.058)	56.309	51.752

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

29.8. Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom je važan dio poslovanja Banke, koji obezbjeđuje minimiziranje nepovoljnih efekata na zarade i kapital Banke. Upravljanje operativnim rizicima podrazumijeva:

- formiranje mreže staratelja i izvjestilaca operativnih rizika po sektorima i službama, koji su zaduženi za izvođenje aktivnosti na području upravljanja operativnim rizicima,
- vođenje evidencije o nastalim štetnim događajima,
- identifikaciju i ocjenjivanje operativnih rizika na svim procesima, te usvajanje mjera za smanjenje rizika,
- redovno izvještavanje o nastalim štetama i detaljnom sagledavanju identifikovanih rizika po procesima,
- praćenje izvođenja predloženih mjera sagledavanja operativnih rizika.

Upravljanje operativnim rizikom se vrši na osnovu:

- praćenja nastalih štetnih događaja iz djelokruga operativnih rizika,
- identifikacije rizika po procesima u Banci,
- mjerenja značajnih rizika,
- kontinuirane kontrole i praćenja operativnih rizika,
- formiranja iznosa minimalnog adekvatnog kapitala.

Praćenje nastalih štetnih događaja iz djelokruga operativnih rizika daje istorijski pregled o veličini i vrsti realizovanih operativnih rizika i odvija se u skladu sa Procedurama i uputstvom za evidentiranje štetnih događaja.

Upravljanje operativnim rizicima se sastoji od sljedećih aktivnosti:

- identifikacija postojećih izvora operativnih rizika i izvora koji mogu nastati uvođenjem novih proizvoda, sistema i aktivnosti,
- mjerenje operativnih rizika tačnom i pravovremenom procjenom tog rizika,
- kontinuirana kontrola operativnih rizika koja obezbjeđuje njegovo održavanje do nivoa koji je prihvatljiv za rizični profil Banke, njegovo smanjenje i svođenje na najmanju moguću mjeru,
- kontinuirano praćenje operativnih rizika analizom stanja, promjena i trendova izloženosti Banke tom riziku,
- formiranje iznosa minimalnog kapitala za zaštitu od nastanka gubitka po osnovu operativnog rizika-MAKOR,
- jasno definisana ovlaštenja i linije odgovornosti u procesu preuzimanja i upravljanja operativnim rizicima,
- sistem kojim se obezbjeđuje da se svi radnici Banke upoznaju sa svojim obavezama u procesu upravljanja operativnim rizikom,
- sistem za redovno izvještavanje Nadzornog odbora i Uprave Banke o funkcionisanju sistema za upravljanje operativnim rizikom,
- obavezu periodičnog preispitivanja kao i obavezu Nadzornog odbora Banke da najmanje jednom godišnje vrši analizu i ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema za upravljanje operativnim rizikom Banke.

29.9. Upravljanje kapitalom

Kapital predstavlja rijedak ekonomski resurs i upravljanje kapitalom čini jednu od najvažnijih komponenata opreznog, efikasnog i strateškog planiranja i upravljanja Bankom. Politika upravljanja kapitalom obuhvata obezbjeđenje i održavanje kvantiteta i kvaliteta kapitala najmanje na nivou minimalnih standarda iz Odluke o minimalnim standardima upravljanja kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, odnosno, minimalni iznos osnivačkog kapitala i najniži iznos neto kapitala koji Banka mora održavati ne može biti manji od 15 miliona BAM. Kapital Banke u skladu sa Odlukom čine iznosi osnovnog (Tier 1), dopunskog (Tier 2), a neto kapital čini iznos kapitala umanjen za odbitne stavke.

Politike Banke za obezbjeđenje kvantiteta i kvaliteta kapitala Banke obuhvataju:

- u pogledu sastava i profila akcionara, akcenat je na akcionare iz oblasti bankarstva, mikrokreditiranja, finansijskog investiranja, preduzeća iz oblasti privrede, te fizička lica,
- politiku više vrsta instrumenata kapitala posebno u osnovnom i dopunskom kapitalu, te smanjenje ili izbjegavanje odbitnih stavki kapitala Banke,
- u pogledu rasporeda ostvarene dobiti, u skladu sa propisima, povećanje ukupnog kapitala Banke,
- u pogledu visine adekvatnosti kapitala, kada ista padne ispod 15%, Banka preduzima aktivnosti na poboljšanju iste putem raspisivanja nove emisije, povećanja dopunskog kapitala uz davanje prioriteta restrukturiranju nekvalitetne aktive, otpisu trajnih obaveza, uzimanju subordiniranih dugova.

29. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**29.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

Procedure za stalno praćenje stanja se obezbjeđuju kroz:

- vođenje ažurnih knjigovodstvenih evidencija,
- praćenja stanja kapitala po kvantitetu, kvalitetu i strukturi,
- praćenjem i analizom stavki bilansa i vanbilansnih kreditnih ekvivalenata,
- izvještavanjem o nastalim promjenama u kapitalu i promjenama koje mogu značajno negativno uticati na adekvatnost kapitala,
- predlaganjem mjera koje je neophodno preduzeti u cilju obezbjeđenja strukture kvantiteta i kvaliteta kapitala,
- planiranje kapitala u smislu predviđanja budućih potreba Banke za kapitalom.

Plan za održavanje adekvatnog kapitala Banke usklađen je 31. decembra 2018. godine sa Odlukom o izračunavanju kapitala te sa planovima ukupnih aktivnosti uzimajući u obzir tekuće stanje i očekivane uticaje predviđenih promjena u poslovanju i okruženju. Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala minimalno 12%, a rukovodstvo Banke redovno prati pokazatelje adekvatnosti kapitala Banke i izvještaj u propisanoj formi, na kvartalnoj osnovi, dostavlja ABRs.

Na dan 31. decembra 2018. godine svi pokazelji kapitala Banke su u saglasnosti sa propisanim:

	Na dan	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Redovni osnovni kapital	46.926	47.302
Dopunski kapital	8.147	2.940
Rregulatorni kapital	55.073	50.242
Ukupan iznos izloženosti riziku	293.359	234.596
% adekvatnosti osnovnog kapitala	16,00%	20,16%
% adekvatnosti regulatornog kapitala	18,77%	21,42%

Novom regulativom je definisano da se u regulatorni kapital priznaje zadržana dobit, a odlukom Skupštine akcionara neto dobit po godišnjem obračunu za 2017. godinu je raspoređena na pokriće nedostajućih rezervi nastalih kao efekat primjene MSFI 9, zakonske rezerve i neraspoređenu dobit, a neraspoređena dobit ne ulazi u sastav osnovnog, odnosno regulatornog kapitala, što je uticalo na smanjenja stope adekvatnosti kapitala u odnosu na 2017.godinu.

30. DOGAĐAJI NAKON IZVJEŠTAJNOG PERIODA

Do dana objave ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali dodatno objelodanjivanje ili korekciju finansijskih izvještaja Banke za period od dvanaest mjeseci koji je završen 31. decembra 2018. godine.

31. DEVIZNI KURS

Zvanični kurs primijenjen za preračun pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine. za sljedeće značajnije valute iznosi:

	U Konvertibilnim markama	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017..
USD	1,7076	1,6308
CHF	1,7421	1,6714
EUR	1,9558	1,9558